

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETESEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következéskor 16 fillér.

Ryhtér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és esanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:

STAUBER JÓZSEF

Szombat, április 1.

Mai számunk főbb közleményei:

- Városok sorsa.
- Új egészségügyi intézmények Aradon.
- Az Igéret földje.
- A hadnagy és tanítónő szerelmi regénye.
- Tisza István gróf a vármegyéért.
- Ugron Zoltán megkerült.
- Meglopott primadonna.
- A Bralkoff-család kálváriája.

A vármegyék.

Arad, március 31.

Tisza István gróf ma hosszabb beszédben kelt pártjára a vármegyei tisztviselőknél, a vármegyei szervezetnek, amelyet az utóbbi időkben megtépázni igyekeznek a tulhajtott demokratikus jelszavak unosuntalan való emlegetésével. A vármegyék, mint az alkotmány védőbástyái csak úgy tarthatják meg sok évszázados erejüket, ha a bástyaoszlopokat, a hivatalnokokat teljesen megszilárdítjuk, hogy a viharokkal dacolhassanak. Tisza István a vármegyei tisztviselők javadalmazásának rendezését és ezzel a kar teljes függetlenítését kívánja. De azt is szeretné elérni, hogy ebben a szervezetben ne automatikusan haladjanak a tisztviselők, hanem tehetségük arányában jussanak pozícióhoz.

Hajdanta a magyar közélet nevelő iskolái voltak a magyar vármegyék, Zala zöld asztala szülte Deákot, Zemplén Kossuthot, Kazinczyt, Andrássyt,

Szilágy Wesselényit, Borsód Palóczy Horváth Lászlót, Szemerét és a többieket, kiknek neve egy-egy kiszakított darab hazánk történetéből.

A megyei intézmény szabadságán nyugodott mindig a magyar alkotmány. Ez a kölcsönhatás egészen természetes. Mert azok, akiknek erejét a vármegyék küzdelmei acélosították meg és akiknek lelkivilágát betöltötte az a hazafias szellem, amely az öreg hazánkban kiolthatatlanul égett, lassankint kinőttek a szűk municipális keretből és az ország vezére és egyben a magyar alkotmány rendíthetetlen támaszai. In asperis et properis. Jó és rossz időben egyaránt.

Amíg nyitva voltak az öreg vármegyeházák tanácskozó termei: addig volt magyar szabadság. Ha az utolsót is megtörte az önkény és nehéz kapuja csikorogva becsukódott: úgy elalélt és lassanként megszűnt pihenni a nemzet. De nem örökre. Mint a tavasz lehelletére kipattan a rügy, kizöldül a fű és előbukik a sötét földből a kis piros katicabogár: úgy érezték meg mindig a magyar vármegyék a nemzeti élet szabadságának első lüktetését. Megéreztek és kivették mindig a nagy és keserves terhüket a magyar nemzeti állam megerősítésének nehéz munkájából.

Egy államra sem lehet veszélyesebb irány: mint a tulságos központosság. A régi, nagy hatalmas byzanci császárságban minden erő, minden

hatalom az ország szívében, Konstantinápolyban ömlött össze; a vidék megszokta a központból jövő parancsnak engedelmeskedni, ellenállást nem ismert, vak eszközzé, gyenge bábbá vált a mindenható Caesari hatalom kezében. S az eredmény, hogy erős szakos, barbár nemzet, amely az ország szívére reá tette kezét; ezzel parancsolt az egész Byzancznak, mert a központi hatalom nyomása előtt feltétlenül meghajolni mindenki volt szokva.

Miért hozzuk fel ezt a példát? Mert minálunk is divatos politika volt a központ érdekében gyöngíteni azokat az intézményeket, amelyek a nemzeti szabadság biztosítékai.

Hisszük, hogy ez a politikai irányzat egyszersmindenkorra lejárt magát!

Hisszük, hogy alkotmányunk biztosítékait nem száraz szabályokban, papirosjogokban, hanem az intézmények megerősítésében fogjuk keresni és feltalálni.

Aki a magyar vármegyét erősíti, az a magyar alkotmányos királyság legbiztosabb alapkövét rakja le.

A magyar vármegyék legnagyobb része átérezte ama kötelezettségeket, amelyeket évezredek történelmi hivatás reájuk rótt.

Kívánatos tehát, hogy a megyei tisztviselői kart olyan helyzetbe juttassák, hogy az a fontos hivatásával arányban álljon.

Az utolsó látogatás.

Írta: Pogány Béla.

Valahonnan kelet felől világosodni kezdett. Ugy érzett, mintba az éjszaka megindult volna Nyugat felé. Lassu, vánszorgó léptekkel, mint aki lopvást akar ellensége elől menekülni. Futni szeretne, de nem mer, akkor észrevennék. Hát csak sunnyog, sompolyog.

És hangok jártak a levegőben. Pihent, még kissé álmos hangok: emberé, állaté vegyesen. Messze földön tisztán lehetett mindent hallani a reggeli kissé éles, nehéz illatu friss levegőben.

A nagy vörös ember fölfelé botorkált a domboldalon. El-eltévesztette a gyalogutat s ilyenkor belelépett a harmatos fűbe. A nadrágja csupa sár lett, mire felért a dombtetőre, a kertajtához. Ott megállt, s kissé feltolta széles karimájú kalapját és lenézett a faluba. Nagy fekete szemeknek fénye megtörött, kissé véresek voltak és mélyen beültek a szemüregbe.

A falu felett oszlóba volt a köd. Az apró, rongyos viskók félénken húzódtak oda a templom köré. Csak a büszke, nehézkes Balla-kastély, a vörös ember tanyája állt külön, fenn a dombtetőn. Szomorú, bágyadt ablakaival gúnyosan nézett le a kis házakra, mint Balla Sándor a kiabáló koránébredt parasztoakra.

A kocsma előtt még ott hempergett a galicai székfőnök, akit az éjjel leitatott. Az a párkaputos ember, aki a faluba félve menekült előle.

A kocsmaossal nem állt szóba, mert gyűlölte a zsidót, vagy talán mert az mindjárt a kontóval hozakodott elő. Beszélni pedig csak kell valakivel. Magukban csak a kocsisok isznak, ur soha. Itatott hát boldog-boldogtalant, aki utjába akadt.

Az üde reggeli hangulat és az éjszaka mámorra kócsolt levő ellentét fellázították érzéseit.

Megborzongott a háta, amint a kocsma épületre esett tekintete.

— Nyomorult. — dörmögte — bizonyára önmagára gondolt. Hitványság. Hétszámra inni. Aztán hazamenni, megcsókolni a tiszta lelkű kis gyermekeket és hazavárni, visszavárni az asszonyt, aki nem vétett soha semmit.

Megrázkódott és hátat fordított a falunak. A kerten végig folyton dűnyögött. Megigazitott néhány dinnyeszarat, amit a szél összeborzolt, egy-egy fejlődő dinnye alá cserépszindelyt dugott; közben pedig beszélt:

— Belond is volna, ha visszajönne. Részeges vagyok. Akkor vagyok csak boldog, ha teleiszom magamat. Akkor elfelejtem a kolduságomat. Száz hold homok, ez a tarackos kert, ez a roskadó viskó, meg egy részeg ember. Ezért jöjjön vissza? No igaz: a gyerek? De azt is elviszi a törvény. Részeg emberre nem bízzák. Okosan is van.

A borzosejú, vén házon hat fehér tollu, piros lábú galamb tollászokodott. Néhány tyúk vájkálta a szemétdombot s pár éhes disznó dörmögött az ól ajtaján. Egy csapzott szőrű paraszt kutya ment eléje. A hires, szép agarak

mind megszöktek az éhség elől. A kuvasz vihancolva ugrált a nadrágjára és nyalta a kezét.

Semmi nyoma a régi pezsgő életnek, a jól felszerelt gazdaságnak. Marhát, szerszámot elkötyavetyélt. Amit a megindult földből meg lehetett menteni, a kocsmaossal kezelte. Ugy is ő tartotta volna a zsákot.

Balla Sándor bement a szobába, amelyben szomorú homály uralkodott. Az ablak durva vászonfüggönye megfionnyasztotta a beférkőző hajnali, szindus sugarakat.

A padlón, valami szalmazsákon feküdt a szeplősaru, izmos parasztszolgálo. Mélyen aludt és napsütötte karjával magához szorította a Balla Sándor fiát.

Az ember egy darabig botorkált, azután odament a fiához játszani. Letérdelt s a dadán áthajolva, csiklandozni kezdte a kis fiút. A gyerek neki esett az apja kuszált, vörös hajának, lehuzta fejét a dada mellére.

Ott a részeg ember is elaludt. Ugy találta a felesége is, aki hivatalos emberekkel jött, hogy a ruháját elvigye.

II.

Vékony, törekeny asszonyka volt, Sirva fakadt, amint meglátta a férjét, a szolgálon keresztül dőlve. Az ügyvédnek kellett karonfognia és bevezetni a belső szobába. Mindenáron meg akarta csókolni a kis fiát.

Kitárták a szekrényeket és szomorúan, szótlanul rakták a ládába az illatos női ruhákat. Egy-egy leánykori kalap, egy-egy elherva

Városok sorsa.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, március 31.

A belügyi tárca tárgyalása az az alkalom, amikor a képviselők „haza” szoktak beszélni. Ez alkalommal dícsérendő módon nem vicinális helyi ügyek, hanem országos kérdések megvitatására szolgál alkalmul a költségvetés tárgyalása.

Az ülésről ezt jelenti tudósítónk:

Az ülést Berzeviszy Albert elnök vezette.

Napirend előtt

Vio Antal fiumei képviselő szóvá tette gróf Batthyány Tivadar tegnapi állítását, a mely szerint 5. Vio. horvát párti. Kötelességemnek tartom kijelenteni, ugymond — hogy gróf Batthyány Tivadart félrevezették, mert ha igaz volna, amit állít, nem fogadhattam volna el a fiumei mandátumot. Reám a horvátok nem szavaztak, a miből az következik, hogy csak a hazafias olaszság és a magyarság bizalmával jutottam a parlamentbe.

A fiumei hazafias olasztságot illetőleg az a nézetem, hogy Deák, Andrássy és maga a kormány is Fiume belső kormányzatát 1870-ben a hazafias olaszság kezébe tette le, a mit a hazafias olaszság meg is érdemelt. Mindenkor hü volt a magyar állameszméhez és a zágrábi országgyűlés meghívásának elegett sose tett.

A mi a fiumei helyi pártkülönbségeket illeti, ezekre csak azt kívánom hangsúlyozni, hogy éppen most fáradozunk azon, hogy a hazafias olasz és magyar lakosságot egy párt keretében egyesítsük.

Polónyi Dezső: Pécsen nem így beszélt!

Vio Antal: És azt hiszem, hazafias törekvés és szerintem akkor tenne jó szolgálatot Batthyány gróf ur és azok a képviselőtársaim, akik a fiumei ügyekkel itt foglalkozni szeretnek, ha elősegítenék a fiumei hazafias elemek egyesítését.

Batthyány Tivadar gróf képviselőtársam személyemre vonatkozó megjegyzésének az az értelme, hogy nem vagyok jó olasz, hanem horvát és Magyarországra nézve nem vagyok hazafias érzelmű. En azt gondolom, hogy a gróf ur szuverén ura érzelmeinek, méltóztassék tehát tudomásul venni, hogy nekem is megvan ez az emberi jogom. Olasz származású és nyelvű és hazafias érzelmű fiumeinek tartom magamat és kikérem mindenkitől, hogy engem az ellenkezővel meggyanusítson.

Egyébiránt nagy örömmel vettem tudó-

másul, hogy Apponyi gróf tisztelt képviselő ur beszédére a tisztelt Ház egyértelműen kifejezte rekonszenzét a fiumei olaszság mellett és így biztos vagyok benne, hogy ez a szimpátia megfelelő tettekben is kifejezésre fog jutni mielőbb, talán azzal, hogy a törvényhozás elő fogja segíteni egy régi óhajnak az olasz nyelvű középiskolának a létesítését.

Ezután rátértek a napirendre,

a költségvetés

részletes tárgyalására. Soron van a belügyminiszterium központi igazgatásának költségvetése, ehhez

Hammersberg László szólt elsőnek, aki a közigazgatási és állami tisztviselők fizetésének egységes rendezését sürgette. Nem lehet tisztán elméleti jogászokat, akik mint díjtalan segédfogalmazóyakornok-jelöltek kerülnek a miniszteriumba, az ország közigazgatására szabditani.

Szólt a nemzetiségekről, akik szívesen csoportosulnak a magyarok körül, ha az intelligencia vezeti őket. De vezetésre szükségük van. Erről nem a párt nevében beszél, mert a párt még nem tartott értekezletet ebben a tárgyban.

Egy hang (a Justh-párton): Hát akkor miért beszél? (Zaj. Mozdulás.)

Bornemisza Lajos báró: Hagyjátok beszélni, ha már benne van, mert sohase lesz vége!

Hammersberg László: A közegészségügyi politika intenzívebbé tételét sürgette. Sokkal nagyobb szükség van profilaktikus intézkedésekre, mint már meglévő bajok orvoslására.

Több segélyt sürgetett vízben szegény községeknek vízzel való ellátására, mert az előirányzott százezer korona a szükséglet ezredrésének ellátására sem elegendő.

Mint hogy nem látja céltudatos politika nyomát a költségvetésben, nem fogadta el a belügyi költségvetést.

Szterényi József a városok állami segélyéről, a városi tisztviselők fizetésrendezéséről és a szász községek helyzetéről a magyar közigazgatásban, beszélt. Előbb azonban kijelentette, hogy felszólalása nem folyománya a komáromi városi tisztviselők ismert köriratának a városok állami segélyének elmaradása ügyében. Felolvasta a köriratot, a melyet a Ház felháborodással hallgatott végig.

Polónyi Géza: Szívák Imre választói! (Zaj.)

Felkiáltások a jobboldalon: Szóp kis anarchia!

Szterényi József: Egy ilyen inzultust a Ház csak visszautasíthat és úgy gondolja, hogy a városi képviselők érzelmeinek ad kifejezést, ha ezt kijelenti. (Általános helyeslés.)

A magyar állami tisztviselők helótái a városi tisztviselők, a kiken segíteni kell, de más

módon, mint ezt a komáromi tisztviselők akarnák a parlamentre oktrojálni.

Szólt ezután a városok anyagi helyzetéről, vagy legalább is további romlásuk megakadályozásáról.

(Ki kell söpörni őket!)

Rátért a vármegyei tisztviselők státuserendezésére. A közigazgatási tisztviselők sokkal nehezebben jutnak előre, mint az államiak, bár ezeknél is nagyon megnövekedett a haladást a sek fizetés nélküli tisztviselő, akiken egyetlen kormány sem tudott segíteni.

Tisza István gróf: Dehogy nem! Mind ki kell söpörni őket!

Szterényi József: Figyelmébe ajánlja a miniszterelnöknek a vármegyei tisztviselők státuserendezési kérelmét, majd a szászok helyzetét ismertette. A szászok hívei a nemzeti politikának, mert meg vannak győződve, hogy csak így tarthatják fenn magukat. Külön érdekük egy van: az, hogy nyelvükhöz ragaszkodnak. A költségvetést elfogadja.

Az elnök ezután 10 perere felfüggesztette az ülést.

Szünet után Horváth Mihály közegészségügyi kérdésekről beszél. Sürgeti a körorvosokról szóló törvény teljes végrehajtását. A magyar nemzet nagy kötelességeket ró le az orvosok iránt, ha nyugdíjintézményüket a törvénynek megfelelőleg alkotja meg. Határozati javaslatot ad be arra nézve, hogy az 1912-iki költségvetéssel együtt terjessze elő a kormány az orvosok nyugdíjintézetének tervezetét is és a költségvetésbe állítsa be a megfelelő összeget. Nem szavazza meg a költségvetést.

Utána Tisza István gróf mondott tartalmas és általános tetszéssel kísért beszédet, amelyről lapunk más helyén számolunk be.

Tisza beszéde háromnegyed háromig tartott, amikor is az ülés véget ért.

A miniszterelnök Bécsben. Budapestről jelentik: A miniszterelnök szombaton délután negyed hatkor utazik Bécsbe. Vasárnap kihallgatáson jelenik meg a király előtt. Valószínű, hogy Bienerth báróval is fog tanácskozni. Bécsi tartózkodását egy napra tervezi, vasárnap délután szándékozik hazautazni.

A képviselőház szünete. Budapestről jelentik: A képviselőház virágvasárnaptól kezdve húsvét utánig nem tart ülést. A szünet április 8-tól 20-ikáig fog terjedni.

A véderőreform javaslat sorsa. Budapestről jelentik: A kormány egyik tagja a véderőreform dolgában érdekes nyilatkozatot tett egy ujságíró előtt. A miniszterelnök tudvalevőleg kijelentette a Házban, hogy hamarosan le akarja tárgyalni a véderőreformot, amelyet egyidőben nyújtanak be az osztrák és a magyar képviselőházban. Az osztrák parlamenti válság ezt a kombinációt lehetetlenné tette. A kormány felfogása szerint nem lényeges, hogy a javaslatot egyidőben terjesszék be mindkét parlamentben. Először az is, hogy a miniszterelnök vagy a honvédelmi miniszter kijelenti a javaslat betérjesztésekor, hogy azonos tartalmu javaslat kerül a Reichsrat elé is. A miniszterelnök szeretne még a nyár előtt végezni a véderő-reformmal. Ezért megy Bécsbe is. Azt hiszik, hogy ha a büntető perrendtartás kérdésében is létre jön a megegyezés, semmi akadályja nem lesz, hogy még áprilisban a Ház elé kerüljön a javaslat.

rágcsokor láttára könnyek szivárogtak a szemébe. A férje divatos fehér lóden ruhája, finom nemez kalapja, szomorú mosolyt csaltak az arcára.

Mivé is sülyedt az elegáns gentry fiu, a gazdag Balla Sándor. Valaha az egész vármegye szép leánya rajongott érte. A gavallérok keresték társaságát s ma a galíciai székfőnőtől kellett hallani, amint sajnálkozva nyilatkozott a kocsmáros előtt:

— Szegény Balla komám, egészen oda van. Már a pálinkát sem bírja.

Az asztalon meglátta a saját arcképét.

— Lásza, ha szegény Sándor olyan is — sugta az ügyvédjének — de engem mégis szeret, az arcképem még most is itt van az íróasztalán. Talán még sines jól, hogy itt hagyom a kis fiamat.

A szomszéd szobából dulakodás, durva szavak hallatszottak. A sápadt, fehérvérű asszonykának kipirult az arca. Lesütötte a szemét.

Aztán megint esőnd lett. Majd meg a kis fiu kezdett el sirni. Ki akart rohanni, de az ügyvéd nem engedte. Rimázkodott:

— Megölik a fiamat.

— Dehogy ölik — vigasztalta az ügyvéd. — Dehogy. Nemsokára a magáé lesz egészen. Egyedül a magáé.

— Bizonyosan az enyém? Igazán nekem fogja itélni a törvényt.

Amint a napsugarak körülölelték, úgy tetszett, mintha gyenge, finom mosolygás, a boldogság mosolygása vibrált volna a baba arcán.

III.

Kint a külső szobában újra kezdődött a dulakodás. A Balla Sándor rekedt, mámoros hangja tisztán kivehető volt:

— Jó sorsod lesz. Nálam maradhatsz örökre. Aztán, ha az asszonytól elváltasz a törvény, feleségül veszek. Téged szeretlek, nem azt az asszonyt. Az csont meg bőr.

Az asszony úgy érezte, mintha a szíve a torkában zakatolna. Csak bámult ki az ablakon. Rémséges csend volt. Senki sem merte vigasztaló szóval zavarni. Ez a szörnyű lelki harc nagy tiszteletet ébresztett a férfiak szívében. Úgy néztek a vergődő asszonykára, mint valami szentre.

A gyerek újra felébredt. Cihelődtek. Behalatszott, amint a leány vizet vett a szájába, elkente az arcán s a kis fiut is megmosdatta valamelyest. A férfi pedig a torkát köszörülte és köpködött.

Aztán indulóban beszélni kezdett:

— Ebédre hazajövök. Jó ebéd legyen. Itt jár egy nyomorult székfőnök, nincs keresete, azt is magammal hozom ebédre.

Bent a szobában felriadt az asszony, de hamar lecsillapodott. Szólni is akart, de elharrapta a szót és nézett ki tovább az ablakon. Lomha léptekkel, lehajtott fejjel kullogott végig a főúton Balla Sándor. Az asszony arca nyugodt volt, az urát nézte hidegen, közömbösen, amíg el nem tűnt az ut fordulójánál. Aztán megfordult és lemondó, csendes hangon mondta:

— Most már mehetünk!

Az ígért földje.

(Gyerünk Amerikába — meggazdagodni.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 31.

A napokban irtunk arról a gyanus grümdolárról, amelyet Deitrick János amerikai ültetvényes lansziroz Magyarországon. Délamerika legelhagyottabb helyén Nikaraguában telepíteni akar és e célra Magyarországon nyolcszáz ezer koronát szeretne összegyűjteni. Most a vidéken próbál résztvevőket toborozni, de nem sok sikerrel, mert a jó vidék bizalmatlan az amerikai „ígért föld” iránt.

Amint a fűvárosból írják, egy regényes szerelmi házasság szálaiból szövődött a „nagy-szabású” terv. Néhány év előtt James Deitrick amerikai ültetvényes, negyven millió ura, megismerkedett Párisban Telkes Simon miniszteri osztálytanácsos leányával. Az ismeretségből szerelem, majd házasság lett. Deitrick James főrésztvényese a *Company General of Central Amerika* néven alakult hatalmas társaságnak, amely Nicaragua köztársaságtól 50.000 négyszögkilométer földet bérelt Nicaragua természeti kincseinek kiaknázására. A földek legnagyobb része kiaknázatlan sivatari terület egyelőre, amelyet ezután szándékoznak benépesíteni. Deitrick első sorban magyar rokonaira gondol és tízezer holdat enged át nekik olcsó áron, magyar ültetvényes telep céljaira. Ez a rész a Rio-Grande torkolatánál fekszik. Szakértők állítása szerint a Rio-Grande völgye talajának csodálatos termékenysége folytán a legalkalmasabb a banán termesztésre és könnyen gazdasághoz juttatja a a merész vállalkozókat.

„Magyar Ültetvényes Részvénytársaság” címet adták a jövő hó folyamán megalkuló részvénytársaságnak. Az alapítók között szerepelnek Deitrick János, dr. Plattky György, Csasznek József és Telkes Ernő fővárosi bizottsági tagok. A tízezer hold földet kétszáz parcellára osztva, ötven holdanként akarják bérbe adni Amerikában élő magyaroknak akik banántermeléssel kötelesek foglalkozni. Bért nem fizetnének, ellenben termésük felét tartoznak beszolgáltatni a részvénytársaságnak, amely a banántermelés elhelyezésére már szerződést kötött az *Atlantic Fruit* társasággal. Fürtönként egy korona 90 fillért fizet az *Atlantic Fruit* a banánért és ugyanannyit kapnának a saját részükért a telepesek is. A magyar telepről keskenyvágányú iparvasut fog épülni a Rio-Grande folyóig, a durva termés elszállítására tehát nem ütköznek nehézségekbe. Az alapítók a legszebb perspektívát tárják a telepesek elé, ajánlatuk módfelett csábító, mert vagyont, gazdaságot ígér.

Részvénytársaság egyik alapító tagja a következőket mondta:

— Komoly alapokon épült fel ez a terv és így feltétlenül meg fog valósulni. Naponként érkeznek Amerikából érdeklődő levelek és bizonyos, hogy akad kétszáz Amerikában élő magyar, aki örömmel vándorol Nikaraguába hogy évenként 20.000 koronát keressen. Mert ennyit feltétlenül jövedelmez az ötven holdnyi banántermés. Néhány év alatt meggazdagodva térhet vissza Magyarországra a vállalkozó szellemű telepes. Nem kivándorlásra csábításról van itt szó, sőt a vállalkozás új pénzekkel gazdagítaná az országot és megmentene számos veszendő egzisztenciát. A föld művelése a lehető legkönnyebb. Egy telepes, két-három családtaggal elvégezheti.

— A magyar ipari export is új utat talál. A részvénytársaságnak arra is lesz gondja, hogy Nikaraguában a magyar cikkek piacra találjanak. Nem ábránd ez, nem utopia és ha mégis gyanakvás jár a nyomában, mi felel

fővel folytatjuk munkánkat; amely nem tagadjuk, számunkra is hasznos hozó. Ha az első kísérlet sikerül, tovább megyünk. Sok ezer Amerikában szünylő magyar családot lehetne boldoggá tenni és biztosítani számukra a vízszatérés lehetőségét. A várható üzleti haszon mellett ezek a szempontok irányítják a részvénytársaság alapítóit és mi meg vagyunk győződve arról, hogy nemzeti szempontból felelősen hasznos munkát végzünk.

Igy a részvénytársaság egyik alapító tagja. A terv szép, a perspektíva ragyogó és ha a háttérben csakugyan nem lebegnek titokzatos szempontok, amelyek a jóhiszemű magyar vállalkozók előtt ismeretlenek.

Új egészségügyi intézmények Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 31.

A közegészségügyi bizottság ma megoldotta feladatainak egyik részét és javaslatokat készített ama programponthoz, melyeket a város közegészségügyi intézményeinek javítására sürgősen szükségeseknek tart és a bizottsággal egyetemben mindenki, aki a halálzási statisztika oszlopainak emelkedését és a természetes szaporulatot kitüntető népszámlálási adatok vigasztalan voltát megakarja érteni.

Sajnáljuk, hogy a bizottságban ennek tisztai orvosi tagjai Leitner Ernő dr.-nak a tisztai orvosi hivatal reformálását célzó rendkívül időszerű proposícióit leszavazták és így lehetlenné tették, hogy olyan anomáliák, mint amilyenekre Leitner dr. rámutatott, megszűnjének. Csak nem fogadhatjuk el ideálnak, hogy a sarlach betegről jövő orvos, vagy egészségügyi biztos — Leitner dr. szerint — a piacon az élelmiszert vizsgálja és az élelmiszereket összefogdossa?

A bizottság, mely Kabdebó János dr. elnöklésével ülésezett, első sorban a müjég kötelező használatáról alkotott szabályrendelet tervezetét tárgyalta és azt változatlanul el is fogadta. El szerint a tej és tejtermék kereskedők, cukrászok, kávéosok és mindazok, akik jéggel közvetlenül érintkező élelmi vagy élvezeti eikket gyártanak és árusítanak, kötelesek müjeget használni. Akik csak közvetve érintkező eikket hoznak forgalomba, ellenőrizhető és alkalmas, a jeget jól elválasztó tartályokban természetes jeget is használhatnak. A szabályrendelet a város kötelességévé teszi, hogy elegendő müjégről gondoskodják.

Ezután a már többször ismertetett közegészségügyi program került megvitatásra.

A fertőző kórház létesítésének szükségét Visky Pál dr. statisztikával támogatta. Tavaly 576 fertőző beteget gyógykezelték kórházilag Aradon, mert többnek felvételére nem volt hely. A bizottság Visky dr. előadása után kimondotta, hogy javasolja a törvényhatóságnak fertőző kórház létesítését, még pedig a Spitzer hagyaték közkórház céljára szánt 700 ezer koronájával.

Ezután Leitner Ernő dr. indokolta meg a tisztai orvosi hivatal reformját sürgető javaslatát. Rámutatott, hogy a tisztai orvosok ma nem tudnak megfelelni valamenyi feladatuknak és azért a főorvos teendőit az ellenőrzésre, a pontos betegedési és halálzási statisztikára és a fertőző betegségeknek szükséges intézkedések végrehajtásának figyelésére öhajlja redukálni. A tisztai orvosok két csoportra oszthatók: 1) két rendőrorvos, aki magánpraxist nem üzne, 2) két kerületi orvos, akik a halottkémlést, himlőoltást és szegény beteg kezelést végeznék.

Tisch Mór dr. főorvos az egész országból beszerzett adatok alapján kimutatta, hogy sehol

rendőrorvosi állás nincs és hogy Aradon a tisztai orvosi szolgálat magasabb nívón áll, mint bárhol. Ezért kérte Leitner dr. javaslatának mellőzését.

A bizottság 3 szóval a 4 tisztai orvos szavazata ellen el is vetette.

A gyermekhalandóság megállítására Leitner Ernő dr. a Fehér Kereszt egyesület városi támogatását javasolja. A segély fejében az egyesület esecsemő diszpenzért köteles létesíteni, rendelő intézettel, ahol a gyermekápolást és esecsemőkezelést oktatják és ingyen tápszert osztanak. A bizottság a javaslatot a törvényhatóság elé terjeszti.

Rendkívül érdekes és igen alapos előterjesztést tett Keppich Jakab dr. a munkásalakások létesítésére. A széles látókörrrel meglátott szükségesség bizonyítása után úgy állítja fel Keppich dr. a munkásházak költségvetését:

Számítsunk tehát, mindig feltételezve, hogy a város ingyen telket ad.

A város 1000 munkásházat épített ipari munkások részére. Tegyük fel, hogy minden munkásház felépítése 1800 koronába kerül 1000 munkásház tehát 1 millió nyolcszáz ezer koronába kerül.

Az építkezésre állami segélyként számíthat 200.000 koronát, Weitzer hagyatékából 10.000, összesen 210.000 korona a városnak garantálnia kellene 1 millió hatszáz ezer koronát.

Évi házbérről kapna minden munkásház után 190 koronát.

Annuitásra fizetne a felvett összeg után 5%, 0/0-ot számítva (Budapest 5.30 kapta) 88.000 koronát.

Évi bérről kapna 190.000 koronát.

Weitzer János alapból 10.000 koronát.

Maradna gondozás, fenntartás esatornázás és vízvezetékre évenként 2000 korona.

A munkásosztály tehát a város minden megterhelhetése nélkül jutna olcsó, egészséges lakásokra, a lakásnyomorúság esapásra megszűnnék, pusztító, tomboló kór a járványfészkek eltűnésével elveszítene termő talaját és a következő népszámlálás mutatná ezen eminenter közegészségügyi építkezések áldó hatását, javasolom tehát:

Az egészségügyi bizottság kérje meg a polgármestert egy sürgős ankét összehívására, melyben orvosszövetség, iparvállalatok, ipartestületek, iparkamara, a gyárosok szövetségének aradi fiókja, pénzintézetek, építésszek és munkások 1—2 tagja által volnának képviselve. Az az ankét vitassa meg a munkásházak teljes költségvetését, a várható hozzájárulást és a fedezendő tőkét. Az ankét tárgyalja a munkásházak rendszerét.

2. A város az ankét véleményét vizsgál-tassa felül az illetékes szakközvetőségek által.

3. A mérnöki hivatal által jelöltesse ki a szükséges telket, készíttesse el általa a terveket és az egész elabóratumot véleményével kapcsolatosan terjessze a törvényhatósági közgyűlés elé oly időben, hogy az építkezések még az idén megkezdhetők legyenek.

3. A közgyűlés, ha ezen lakások építését elfogadta, írjon fel a magyar kormányhoz, hogy ezen építkezésekre, tekintve a hasonló célt, ugyanaz az általános adamentesség befejezetten biztosítsák, mely az 1908. XXIX. t. c. 8. §-a szerint az állami munkásházak számára megadott.

A bizottság vita nélkül magáévá tette Keppich dr. javaslatát.

Végül igen alapos és részletes munkában tett bizonyosságot Kabdebó György dr. arról, hogy a város közegészségügyi fejlesztésénél mégis csak egészséges ötletet, nagy ambíciót és alapos tudást bocsát a közönség szolgálatára. A

tüdővész elleni küzdelem egyik hatásos eszközét, a diszpenzér felállítását javasolta és a kérdés ismeretét eláruló részletességgel fejtette ki a sikeres mozgalom céljára szükséges teendőket. Javasolta, hogy Urbán Iván főispánt kérje meg a törvényhatóság a tüdővész elleni küzdő egyesület megalakítására, államsegély kieszközölésére és diszpenzér felállítására. A javaslatot egyhangulag fogadták el.

A bizottság eme nagyjelentőségű kezdeményezéseit előterjesztés alakjában juttatja el a tanácshoz, amely aztán a megvalósításhoz szükséges munkát végzi el.

Tisza István gróf a vármegyéért.

— A városok segélyének felemelése. — A rendőrség államosítása. —

Tavirati tudósítás.

Budapest, március 31

A képviselőház mai ülésén Tisza István gróf a belügyi tárca költségvetésének során terjedelmes és tartalmas beszédet mondott. Főleg a vármegyei tisztviselők fizetésrendezésének kérdésével foglalkozott, kiterjeszkedett a városok állami segélyére is és a rendőrség államosítását sürgette. Tisza István gróf beszéde itt következik:

(Nem jó a számlálásra.)

— Miután már háromnegyed kettő elmúlt, kérem a tisztelt Házat, hogy esetleg két órán túl is türelemmel hallgasson meg. A felszólásra készlet elsősorban a vármegyei tisztviselők státuszrendezése. Ennek szükségessége mellett fölösleges sok szót vesztegetni. A rendezett tanácsú városok tisztviselői jobb fizetésű tisztviselők, tehát jogosult a vármegyei tisztviselők óhajta és jogosságát emeli az a nyugodt méltóságtejes magatartás, melyet e kérdésben a vármegyei tisztviselők tanusítanak. Pénzügyileg elég jónak tartja a vármegyei tisztviselők egyesületének erre vonatkozó javaslatát. A hiba azonban a javaslat lényegében van, főleg az automatikus előléptetés tekintetében.

A magyar tisztviselők érdeke nem lehet a számlálásra, hanem az érdem méltányolása. Erre az álláspontra helyezkedett az 1904. évi X. törvények, mely egyik osztályból a másikba választás útján lépteti elő a vármegyei tisztviselőit. Ehhez kell ragaszkodni most is.

(Két státus.)

— Nézetem szerint két státust kell minden vármegyei tisztviselői karnak képezni, a szerint, amint államtudományi vagy kvalifikációhoz van az illető állás kötve. Vagyis a jogi kvalifikációval bíró állásokra: árvaszéki és ügyészségi állásokra külön státus alkotandó, a többi hivatalos állásokra ismét külön státus. Az utóbbiakra nézve úgy kontemplálok a dolgot, mint a vármegyei tisztviselők egyesületének munkája.

Az alispánok kisebb részét az IV., a nagyobb részét a VI. osztályba. A főjegyzők nagyobb részét a VII., kisebb részét a VI. osztályba. A főszolgabírák és első aljegyzők, — közönyös, hogy második főjegyzőnek, vagy első aljegyzőnek nevezik-e őket, — nagyobb részét a VIII. és VII., kisebb részét a VI. osztályba. A szolgabírák és a többi aljegyzők a X., XI. és XII. osztályba kerülnek.

(Az alispán.)

És most a kérdés az, tudjuk-e ezt a csoportosítást vármegyénként úgy megoldani, hogy minden vármegyében lehetőleg egyenlő arányban csoportosítsuk a magasabb és kisebb állásokat. Egyetlen egy állás van, ahol nem lehet keresztülvinni ezt: az alispáni állás. Ott csak két dolog között lehet választani, vagy az ansziennitás szerint léptetjük elő az alispánok egy hányadát a VI. és V. fizetési osztályba, vagy arra az állápontra helyezkedünk, hogy a nagyobb vármegyék alispánjai jöjjenek be az V. osztályba, ahol ismét nyílt kérdés lehet és megfontolás tárgyát képezheti, hogy az ilyen

nagy vármegyék alispáni állása már eredetileg az V. fizetési osztályba szerveztessék-e, vagy a megválasztott alispán a VI.-ikba jusson és csak bizonyos évekig tartó szolgálat után lépjen elő az V.-ikbe. Én azt gondolom tisztelt Ház, hogy az utóbbit kell választani. Elismerem, hogy ez bizonyos méltánytalansággal és igazságtalansággal járhat egyik másik konkrét esetben, de nézetem szerint jóval kevesebb méltánytalansággal jár ez, mint az automatikus előléptetés, ahol tisztán az ansziennitás az irányadó. Tagadhatatlan, hogy a nagy vármegyék alispánjai nagyobb felelősséggel, több gondal és munkával járó állást töltenek be, de tagadhatatlan az is, hogy nagyobb tisztviselői kar élére emelkednek fel, nagyobb versenyt kell leküzdeniök, hogy az alispáni állásba eljuthassanak. Indokoltabb, hogy a nagyobb vármegyék alispánjai kerüljenek az V. osztályba, mint a kis vármegyékéi. (Helyeslés jobbfelől.)

(Igazságos osztályozás.)

A többi állásokra nézve úgy gondolom, hogy az igazságos arányt megtalálhatjuk. Az én nézetem szerint két csoportra oszthatjuk a tisztviselőket, azokra, akik a VI., VII. és VIII. osztályba kerülnek, s azokra, akik X. IX. és VIII.-ba vannak. Ami az első csoportot illeti, a főszolgabírókat, főjegyzőket és az első aljegyzőket, ahol ismét a főjegyző a VII.-be kerül, ez különbséget tesz közöttük, ezekkel az én számításom az, hogy ezekből az állásokból körülbelül 20% jut a VI., 50% a VII. és 30% a VIII. osztályba. Azért több a VII.-be, mint a VIII.-ba, mert a főjegyzők nem jutnak a VIII.-ba, csak a VII.-be. Eszerint jutna körülbelül 180 állás az V. és a VII.-be, és ez megosztatnék a vármegyék közt akként, hogy a kis vármegyékben két állás jutna a VI. osztályba, a közép-vármegyékben három a VI.-ba, a nagy vármegyékben egy az V.-be és három a VI.-ba. Ugy hogy körülbelül megmaradna az arány az illető vármegyei tisztviselői létszáma és a felette lévő nagy állások között.

— Ezután összehasonlítja a vármegyei tisztviselők fizetési osztályait a többi állami tisztviselőkéivel. A státuszrendezés keresztülvitelére törvény és pénz szükséges. Ha a miniszterelnök ezt az elvi alapot elfogadja, a törvény hamarosan elkészülhet. Az egész reform kikerül egy millióból.

(Városok erősítése.)

A másik kérdés, amelylyel foglalkozik, a városok igényeinek kielégítése. Ennek kapcsán reflektál Sztéryi szavaira is. Ne akarjuk szembe állítani a városi és községi lakosságot, hogy melyik van sulyosabb helyzetben. Ha a városi lakosság adója nagyobb, a jövedelme is nagyobb. Ugyanez áll a pótdadókra is. Mily nagy arányokban emelkedtek a pótdadók a községekben is! Itt rámutat arra, hogy míg a vármegyékben vigyázunk a pótdadók emelésére, addig a községek pótdadójával nem törődünk. Ha egy fogalmazó a minisztériumban valamin tőri a fejét, annak pótdadó lesz a vége. (Derűltség.) Azt mondják, hogy a városok állami közigazgatási szolgálataikért kérik az államsegélyt. Nem tartja helyesnek és célszerűnek ezt a disztinkciót. Nem szabad kettéválasztani az állami közigazgatási szolgálatokat a törvényhatóságától. Ha együttesen végzi a tisztviselő mindkét szolgálatot, ez sokkal jobban áll a köz érdekében. A tisztviselőknél nem csak a fizetés, hanem a nyugdíj tekintetében is segíteni kell. Erre a célra szolgál a költségvetésben felvett három millió és a jövő évre kilátásba helyezett további egy millió. Fontos, hogy a városok mielőbb megkapják a segélyt, ha a pénzügyi helyzet megengedi, az egészet még ebben az évben. De rendezendőnek tartja az egész városi kérdést a városi törvényvel. Addig is, míg ez meg lesz, a városok terheinek könnyítésére nézve, szükségesnek tartja már most megvalósítani a városok rendőrségének államosítását. Erre az államosításra nagy szükség van és kapcsolatba kellene hozni a határrendőrség intézményének reformjával, mert ez az intézmény ma a szerencsétlen ötödik kerék.

(Nemzeti érdek és nemzetiség.)

Megemlékszik még Szmracsányinak és Rakovszkynak az általános vita során a nemzetiségi kérdésben mondott szavairól. Sok te-

kintben nem ért egyet az általuk mondottakkal. Azt helyesli, hogy szükséges, miszerint a tisztviselők a nép felé forduljanak, de nem szabad olyan támadást intézni a tisztviselői kar ellen, amely annak tekintélyét alássa. Általános vádakkal ne állítsuk pellengérré ezt az országot. Szabad-e a nemzetiségi agitátoroknak ily általános vádakkal fegyvert szolgáltatni. Ilyen Rakovszkynak az az állítása, hogy nálunk a községi bíró koresmáros is, holott csak egy esetre célozott és ott se nevezte meg az illetőt. Szmracsányi arról beszélt, hogy a nemzetiségi törvényt sértjük meg, amikor a bírói végzéseket nem állítjuk ki az illető nemzetiség nyelvén. Ez tévedés, mert a törvény azt írja elő, hogy a bíróság nyelve a magyar. Arról kell gondoskodni, hogy nemzetiségeink tanuljanak magyarul. Ez nem erőszakos magyarosítás. Ha megtanulják a magyar nyelvet, még nem veszítik el nemzetiségüket. A magyar nemzeti érdeket abban látja, hogy a magyar intelligencia tanuljon nemzeti nyelveket. Ismétli, hogy Rakovszky és Szmracsányi felszólalásaikkal rossz szolgálatot tettek a magyar ügynek. A költségvetést elfogadja.

Tisza István gróf a mai ülésen mondott beszédéből kifejejtette azt a passzust, amely a jogi kvalifikációval bíró tisztviselők státuszrendezésére és a kezelő- és segédszemélyzet fizetésére vonatkozik. Tisza István gróf annak kijelentésére hatalmazta fel a Bud. Tud.-ot, hogy erre vonatkozólag is meg van a maga terve, amelynek a lényege az, hogy a tisztviselői és az árvaszéki elnökök közül a nagyobb vármegyékben mindkettő, a kisebbekben az egyik bizonyos hosszabb szolgálat után a VI. fizetési osztályba jusson; az árvaszéki és ügyészi kar többi része pedig egyenlő részben a VII., VIII. és IX. osztályba legyen sorozandó. A segéd- és kezelőszemélyzetet illetőleg az a terve, hogy egy, két vagy három iroda-igazgatói állás szerveztessék a IX. fizetési osztályban, a kezelő személyzet többi része pedig a X. és XI. fizetési osztályba jusson.

MULATSÁGOK.

(=) Tombolával egybekötött sportegyesületi táncestély. Szombat este fél 9 órakor rendezi az Aradi Testgyakorlók Köre (Aradi Postások Sport Egyesülete) szokásos évi tombola és táncestélyét a Fehér Kereszt-szálló nagytermében ujonnan felépítendő sporttelepe alapja javára. Az előző évi mulatságok, amit ez az egyesület rendezett, mindég a legfényesebb siker jegyében folytak le. A jelenlegi agilis rendezőség ipolyi Keller Iván egyesületi és Denhoff Sándor vigalmi elnökökkel az élén most is mindent elkövet, hogy a megjelenő közönségnek kellemes szórakozást és egy mindég emlékeztető estélyt szerezzen. Előre láthatólag ez a mulatság is a legszebb sikerrel fog végződni, a kellemes szórakozás egyik fő pontja a tombola lesz s nagy meglepetést fog csinálni a megjelenő közönség körében; eddig közel 600 nyeremény tárgy van, szebbnél szebb dolgok és értékesek, a tombolázó közönség minden esetben vissza kapja nyeremény alkalmával 20 fillérjét. Jótékonycélú tombola játékok között csak ritkán lehet látni ilyen zsufolt és értékes tárgyakat. A tombolajáték éjjel fél 12 órakor lesz, úgy, hogy a közönségnek módjában áll a tombola-jegyek vétele akkor is, ha nem közvetlen a mulatság kezdetén jelenik meg. A szünóra alatt szavazó-lapokkal leszavaztatja a táncos fiatalságot a rendezőség a legügyesebb táncosnőre; a legtöbb szavazatot kapó hölgyet a rendezőség egy szép tárggyal ajándékozza meg. Tombolára ujabban: Sándor Testvérek, Kovács Sámuel és Fried Adolf urak küldtek tárgyakat. A mulatságra jegyek előre válthatók a főrendezőknél és Denhoff Sándor vig. biz. elnöknel (Arad főposta.) Család-jegy 5 korona, Személy-jegy 2 korona. Karzat-jegy 1 korona. Estély kezdete fél 9 órakor.

A Braikoff család kálváriája.

— Rablógyilkossággal vádolt mérnök. —
Felmentő ítélet. —

Állami tudósítás.

Budapest március 31.

Múlt év december 2-án érdekes rablógyilkossági kísérlet történt a fővárosban. A Harmincad-utcában levő Silbermann Lajos és társa ékszerész cég üzletébe betért egy gyanús idegen. Wiesner Luiza elárusítónőtől gyűrűt akart vásárolni. A leány előtt nagyon gyanusnak tűnt fel a vevő és épp ezért szemmel tartotta. Az ember, Braikoff Gusztáv mérnök hirtelen pisztolyt rántott elő és rásütötte a leányra, de a fegyver csütörtököt mondott. Többet már nem lehetett, mert a leány kicsavarta kezéből a fegyvert és segítségért kiabált, mire Braikoffot lefegyverezték. A leány szerencsére nem sebesült meg. A mérnök, akit a rendőrség letartóztatott, a következőket adta elő:

Gyilkosság a kenyér miatt.

— Csak a nyomor kényszerített arra, hogy raboljak. Ittas is voltam, ez ösztökélt, ez adott bátorságot. Tessék elhinni, nem érdemlem meg, hogy ilyen szomorú sorsra jutottam. Az édesapám, De Poorter János gróf orosz ezredes volt, de valami politikai vétség miatt száműzték hazájából. Svájcban telepedett le. Első időben Zürichben laktunk, de én elkerültem Genf-be. Műgyetemre jártam és elvégeztem mérnöki tanulmányaimat. Beutaztam egész Európát, dolgoztam mindenütt. Szorgalommal és becsülettel és ime, ez a sors jutott osztályrészemül. Tíz esztendővel ezelőtt halt meg apám Bukarestben. Háromszázezer frank vagyont hagyott hátra. Mostohafivérem elhitették velem, hogy életére török, ezért kitagadott. Egy krajeárt sem kaptam és még ma is pörben állok velük. Tettemet családom iránti szeretetből tettem. Kenyeret akartam juttatni gyermekeimnek.

A nyomorgó család.

Braikoff nagy nyomorban élt a családjával. Hónapok óta nem birt már lakbért fizetni. Így érlelődött meg benne a gondolat, hogy még bűn árán is pénzre tesz szert. A harmincad-utcai ékszerészboltot választotta ki erre a célra. Napokon keresztül ott ólálkodott a bolt körül és kitapasztalta, hogy az ebéd utáni órákban az elárusító egészen egyedül van.

Jó zsákmányra számított és épp ezért nehogy a házbeliék előtt feltűnést keltsen a szerzendő sok pénz, egy táviratot adott fel a saját címére, amely így szólt:

Braikoff Gusztáv Budapest
400 Kronen franko érheben

Betianu.

A táviratot megmutatta a szomszédoknak s tőlük kért pénzt arra a revolverre is, amelylyel a merényletet elkövette.

A rendőrségen kihallgatták a mérnök feleségét is, aki a következőképp vallott:

— Nem tudom, miért tette ezt az uram. Még tegnapelőtt azt mondotta, hogy minden rendben lesz. Lakást bérelünk, szép butorokat veszünk és újra szép életet élünk. Hittem neki, oly jólesett hinnem. Szerencsétlen férjem állandóan ivott, minden pénzt, ami kezébe került, pálinkára költötte. Pedig ha még egy kis kitartásunk lett volna, hogy rendbe jött volna minden! Már egyezkedtünk is. Az ügyvédünk kijárta, hogy kapjunk az örökségből hatvan-ezer koronát, sőt adott is rá nagyobb előleget. Ha az isten megsegít, holnap Bukarestbe utazom és kihallgatást kérek a román királynál. Talán fogadni fog egy megtört anyát, aki nem tudja, hova legyen hat ártatlan gyermekével.

Braikoff mérnök szerencsétlen családja azóta a szó legszorosabb értelmében nyomorog. Gyakran kenyérre sem telik náluk s ha a jó emberek nem segítettek volna rajtuk, azóta éhenhaltak volna.

A bírák előtt.

Az ügyet ma tárgyalta a budapesti esküdtbíróóság, amely előtt a vádlottat Weisz Ödön dr. védte.

Megindító jelenet játszódott le, amikor Braikoffot bevezették a terembe. A felesége görcsös zokogásba tört ki. Az esküdtek s a védő alig bírták a szegény asszonyt megvigasztalni. Braikoff egy fogházor mellett foglalt helyet a vádlottak padján. Ő is elsápadt s könyezni kezdett, amikor feleségét meglátta.

Közben kiderült, hogy hiba történt. A tanukat ugyanis tévedésből 11 órára idézték be. Megjelent Braikoff két gyönyörű szép fiatal leánya is, akik kint remegve várták, mi történik apjukkal.

Az elnök, Mikovich bíró, mindazonáltal féltizkor megnyitja az ülést. Braikoffot, aki nem tud magyarul, tolmács útján fogják kihallgatni. Az ügyészséget Sztrache kir. ügyész képviseli. A soroalásnál Mihályffy, a Nemzeti Színház tagja, felmentését kéri, mert főpróbája van ma. Elengedik.

Az esküdtszék megalakulása után felolvasták az ügyészi vádiratot.

Braikoff vallomása.

A kalandos életű ember elmondta, hogy Belgiumban született, az anyját De Porter Teréziának hívták s ő ennek egy Braikoff János nevű oroszral való törvénytelen együttéléséből született. Ezért vette fel később természetes apjának, Braikoffnak a nevét. Most 54 éves.

— Mi a foglalkozása?

— Vízépítési mérnök vagyok és műgyétemet végeztem.

— Milyen nyelveket beszél?

— A francia az anyanyelvem, de tudok ezenkívül oroszul, románul, németül, angolul és olaszul.

— Hol lakott Budapesten?

— Egy hónapos szobában a Király-utca 11 szám alatt.

— Bűnösnek érzi magát?

— Nem vagyok bűnös.

— Ott járt abban az ékszeresboltban?

— Igen.

— S ott volt akkor Wiesner Józsa is?

— A harmadik látogatásomkor, amidőn a revolveres jelenet történt volna, igenis ott volt.

— Aztán ki jött ki előbb az üzletből?

— A kisasszony, még pedig roppantul ijedten és kiabálva.

— Mondja el, hol találta Wiesner Józstát a belépésekor?

Az ablaknál állt s én kérdeztem, hol a főnöke, mivel 2-3 órával előbb már beszéltem. Mikor a kisasszonnyal beszéltem, nagyon ittas voltam s valahogyan kivettem a zsebemből levő revolvert. Csak arra figyelmeztetésemre emlékszem, hogy kértem, ne ijedjen meg, de ő lármázott s mert én tökrészeg voltam, fogalmam sincs, hogy mi történt.

— Elrántotta a revolver ravaszát?

— Ezt lehetetlennek hiszem. Tévedni kell a kisasszonynak, amikor azt állítja, hogy csak azért nem történt baja, mert a revolver csütörtököt mondott.

Braikoff Gusztáv miután az elnök felszólítja erre, ezután további kérdések nélkül folyékonyan adja elő az eset egyéb részleteit. A revolvert aznap reggel vásárolta, hogy öngyilkos legyen.

Délelőtt kiment a Városligetbe, majd mivel itt sokan jártak a Zuglóba. Egy alkalmas pillanatban végezni akart magával, de nem sült el a revolver. Valami kutyaugatás hallatszott, ettől megriadt s elhalasztani kényszerülte tervét. Villamoson jött a keleti pályaudvarig, de előbb a szomszédban, mint már ezen a napon többször megivott egy deci rumot, erre ment be déli 1 órakor az indóházba.

Mikovich elnök: Minek?

— Vártam a brassói ügyvédemet, aki egy nagy örökségi pörömet viszi. De az ügyvéd nem jött meg.

— Mit tett ezután?

— Ittam és ittam kétségbeesésemben, amíg pénzem volt. Valahogy eljutottam a Harmincad-utcaiba, itt beléptem a Silbermann-féle üzletbe.

— Mi célból? Hisz egy krajeárja sem volt?

— Ugy gondolkodtam, ha ott követem el az öngyilkosságot, ez nagy feltűnést kelt, a sajtó írni fog rólam s Bukarestből rendezik az anyagi ügyeimet. Mert aznap ki akartak családommal a szobácskánkból tenni, pedig a butorunk is zálogban volt egy speditőrnél.

— Mivel kezdte az ékszerüzletben?

— Akkor ott találtam a főnököt s közöltem vele, hogy egy barátom ékszereket akart venni; azt mondta, hozzam el s erre távoznom kellett. Egy óra múlva visszatértem s ekkor csak a kisasszonyt találtam. Megint elmentem s később is csak Wiesner Józsa volt egyedül az üzletben. Ekkor, beszélgetve, a zsebembe nyultam és részegségemben valahogyan — nem tudom mi céllal? — kivettem a revolvert. Se gyilkolni, se rabolni azonban nem volt szándékom..., ellenben teljesen részeg voltam...

A rendőrségen főlvevett jegyzőkönyv egyes adataira nézve a vádlott azt állítja, hogy azokat ő nem vallotta.

— Bolondnak kellett volna lennem, ha olyanokat mondtam volna — tiltakozik Braikoff. — Hibás a jegyzőkönyv.

Elnök elrendeli, hogy a rendőrségről telefonon hívják meg Eperjessy Károly rendőrkapitányt, aki a jegyzőkönyvet főlvette és azt a tolmácsot, aki közreműködött.

Tanuk vallomása.

Eperjessy rendőrkapitány és Arcsányi Kálmán detektív főnök azt vallják, hogy Braikoff töredelmes beismerő vallomást tett a rendőrségen.

Wiesner Józsa elárusítóleány lényegtelen vallomása után Silbermann Bernát mondja el, hogy Braikoff azzal állított be hozzá, hogy egy ismerőse ékszereket akar vásárolni, és majd délután elhozza őt magával.

Ezután a tárgyalást délután két órára halasztották.

A délutáni tárgyaláson többek között kihallgatták Mayer Sándor dr. ügyvédet, aki elmondotta, hogy régóta ismeri Braikoffot, ő tanulmányozta az örökségi ügye iratait, követeléseit tényleg jogosak. Rendkívüli tehetséges, tisztességes, családjáért aggódó embernek ismeri.

Családi tragédia.

Igen izgalmas volt Braikoff Gusztávné kihallgatása. A gyászruhás, sápadt, megtört nő kijelentette, hogy vallomást akar tenni. Részletesen elmondotta huszonöt éves házasságuk történetét. Kétszázezer korona hozománnyal ment férjhez Braikoffhoz; az összeg azonban csakhamar eluszott, mert a mérnök egyik tálmánya sokat felemésztett. Házasságukból tizenöt gyermek született, akik közül hat él. Az utóbbi időben a legborzasztóbb nyomorban voltak. A szerencsétlen asszony vallomása közben

rosszul lett, úgy hogy ki kellett vezetni a terebről és a tárgyalást félbeszakították.

Braikoff leányai nem akartak vallani.

Ezután a törvényszéki orvosok véleménye következett.

Vizsgálatuk alapján Braikoffot rendkívül intelligens, tapasztalt, széles látókörű embernek mondják, aki sem most, sem a tett elkövetésének idejében nem szenvedett elmezavarban, de krónikus alkoholizmusa, meg az örökség pere iránt folytatott küzdelem miatt beszámítóképessége csökkent.

Felmentő verdikt.

A bizonyítási eljárás után a vád és védbeszédök következtek, azután az esküdtek tanácskozára vonultak vissza. Rövid tanácskozás után az esküdtszék főnöke kihirdette a verdiktet, mely nem bűnösnek mondja ki Braikoffot az ellene emelt vádban, mire a bíróság a mérnököt felmentette.

A nagyszámú közönség élénk tetszéssel fogadta a bíróság ítéletét. A szerenesetlen család iránt nagy részvét mutatkozott, rögtön a tárgyalóteremben gyűlés indult meg, amelynek eredményét átadták a mérnöknek. Egy élelmes moztulajdonos pedig ott a teremben állást ajánlott fel neki.

Ugron Zoltán megkerült.

(Megakadályozták az öngyilkosságot.)

Távirati tudósítás.

Budapest, március 31.

Nemcsak a fővárost, hanem a fél országot izgalomba hozta tegnap Ugron Zoltán országgyűlési képviselő esete. A beteg idegzetű ember — amint azt megirtuk — maga értesítette nemcsak Budapesten lévő barátait, hanem az országban szerte lakó rokonait is arról, hogy öngyilkossá lesz. Azt is jelezte Ugron Zoltán egyik levelében, hogy a Dunába fogja magát ölni.

Egész éjszaka folyt az izgalmas hajsza az öngyilkosjelölt képviselő után. A főkapitány rendőrököt és detektiveket bocsátott az eltűnt képviselő két jó barátjának, Kállay Tamás és Lázár István gróf képviselőknek rendelkezésére. Átkutatták a Duna mindkét partját, érdeklődtek a hajósempereknél, hogy nem látta-e a parton Ugron személyleírásával megegyező kinézésű embert, de senki sem tudott semminemű felvilágosítást adni Ugronról.

Éjjeli egy óra tájban azután egy kis fordulat állott be a dologban. Megjelent ugyanis a főkapitányságon Szojka Kálmán országgyűlési képviselő, ahol bejelentette, hogy Ugron Zoltán kevéssel előbb otthon járt az Angol királynő szállodában levő lakásán s ott átöltözködött. A portás értesítette erről Lázár Istvánt, akinek a kérésére detektivek mentek ki a szállodába, de Ugron Zoltánt már nem találták ott.

Hajsza a Dunaparton.

Miután a főkapitány által Lázár István gróf és Kállay Tamás rendelkezésére bocsátott rendőrök és detektivek nem értek el semmi eredményt, mert a Dunaparton nyomára se tudtak akadni Ugron Zoltánnak, visszarendelték őket a főkapitányságra s a nyomozásban eljáró két jóbarát is lemondott már minden reményről, hogy élve ráakadjanak az eltűnt képviselőre.

Bothár Béla központi ügyeletes rendőrkapitány erre Zilahy István rendőrtisztviselőt bízta meg a további nyomozással és egy pár detektivet adott mellé, hogy nehéz munkájában

támogassák. Zilahy István mindenekelőtt újra a Dunapartot vette szemügyre, de a leggondosabb kutatás és kérdezősködés után sem akadt ő sem semmiféle nyomra. Itt, a Dunaparton találkozott Zilahy Lázár István gróffal és Kállay Tamással, akik még mindig — bár reménytelenül — keresték Ugron Zoltánt s ők is oszlatkoztak a nyomozásra kiküldött rendőrtisztviselőkhöz, hogy Ugron feltalálásában segítségére legyenek.

Miután azonban most már kétségtelenné vált, hogy Ugron nem ugorhatott a Dunába, — legalább is bent Budapest partján nem — a rendőrtisztviselő elhatározta, hogy azokat a szállodákat veszi szemügyre, amelyeket a halálra szánt emberek a legszivesebben keresnek föl.

Az első nyom.

A rendőrtisztviselő most már Lázár István gróffal és Kállay Tamással együtt az Aranykéz-utcában lévő Aranykéz-szállodát kereste föl és a portásnál az iránt érdeklődött, hogy Ugronhoz hasonló ember nem szállt-e meg késő éjjel a szállodában?

— Itt járt jóval egy óra után — mondotta a portás — egy ur, akire teljesen ráillik az adott személyleírás, de innen kénytelen volt eltávozni, mert nem tudtam neki szobát adni. Nálunk már minden szoba el volt foglalva.

Most tehát már kétségtelen volt, hogy Ugron Zoltán nem ölte magát a Dunába és hogy szállodát keresett, ahol öngyilkossági szándékát végrehajthassa.

Ezután a Nádor-szállodába ment a tisztviselő, ott azonban határozottan kijelentette a portás, hogy nem járt ott Ugronhoz hasonló kinézésű ember. Lázár István gróf és Kállay Tamás most már elmaradtak a rendőrtisztviselőtől, betértek a Nádor-kávéházba, megkérve Zilahy Istvánt, hogyha nyomra akad, vagy megtalálja Ugront, azonnal értesítse őket telefonon az eredményről.

Zilahy István ezután benézett a Pannónia-szállodába is, de miután ott is tagadó választ kapott, a Király-utcában lévő Elite-szállodába ment.

Megtalálják Ugront.

Az Elite-szállodában örvendetes hírt kapott a nyomozással megbízott rendőrtisztviselő. A portás ugyanis kérdezősködéseire elmondta, hogy a keresett személyleírásával teljesen megegyező kinézésű uriember szállt meg az éjszaka két óra tájban a szállodában és a szobapincér az első emeleten levő 15-ös számú szobát nyitotta ki neki.

Elmondta azt is a portás, hogy az illető ur, amikor megérkezett, úgy nézett ki, mintha kissé többet ivott volna a kelleténél és a szobába is egy üveg bort vitetett be a pincérrrel. A megérkezésnél a legolesőbb szobát kérte.

A rendőrtisztviselő megpróbálta óvatosan kinyitni az ajtót, de az belülről be volt zárva. Nehogy azonban Ugron a fölfedeztetés alkalmával kövesse el az öngyilkosságot, nem oszított zajt, hanem telefonáltott a Nádor-kávéházba Lázár István gróffal és Kállay Tamással, ő maga pedig a központi ügyeletes teljesítő Bothár Béla rendőrkapitányt értesítette arról, hogy ráakadt az öngyilkosjelölt képviselőre.

Lázár István gróf és Kállay Tamás hamarosan megérkeztek s mikor a rendőrtisztviselő kijelentette, hogy bekopogtat Ugronhoz, ők ez ellen a leghatározottabban tiltakoztak. Ezután megindult a tanakodás, hogy hogyan nyissák ki az ajtót, hogyan juthassanak hozzá Ugronhoz, de sehogy sem tudtak megegyezni.

Megnyilik az ajtó.

Eközben megérkezett a szállodába a telefonon értesített Bothár Béla ügyeletes rendőrkapitány is. Kijelentette az ottlévő urak előtt, hogy be fog kopogtatni Ugronhoz. A két képviselő azt kívánta a kapitánytól, hogy előbb Tisza István gróffal értesítsék az esetről és őt kérjék meg, hogy fáradjon el a szállodába. A rendőrkapitány azonban hallant sem akart erről és kijelentette, hogy megkísérti az Ugronhoz való bejutást.

— Tessék, — mondták a képviselők, — de minden felelősséget a kapitány urra hárítunk!

A kapitány erre bekopogtatott a szobába.

— Ki az? — kérdezte belülről Ugron.

— Egy öreg lófőszékely, — mondta a kapitány, — megtudtam, hogy a nagyságos ur itt alszik, idejöttem hát, mert sürgős beszédem volna a nagyságos urral.

A kulcs megfordult a zárban, az ajtó kinyílt és ott állott Ugron Zoltán alsóruhában. A szobában sötét volt. Bothár kapitány abban a pillanatban, amikor az ajtó kinyílt, megragadta Ugron Zoltán kezét, hogy kárt ne tehessen magában, majd a detektivek őrizetére bízta, ő maga pedig — világot gyújtván — a revolver keresésére indult. Csakhamar megis találta a revolvert az éjjeli szekrényen. Hatalmas, régi szerkezetű, ócska fegyver volt, nem is nagyon alkalmas az öngyilkosság elkövetésére.

Ugron Zoltán, amikor meglátta, hogy fölfedezték rejtkehelyét, nagyon szomorú lett. Elkeseredetten mondta barátainak, hogy mért keresték őt fel, mikor minden áron öngyilkos akar lenni. A két jó barát vigasztalni kezdte az elkeseredett embert, majd pedig felöltöztették.

Ugront azonban nem igen lehetett megvigasztalni. Nagyon el volt keseredve. Kállay Ubul erre azt ajánlotta, hogy hívassák át a szomszédos kávéházból a cigánybandát s azzal igyekezzenek egy kis lelket önteni az elkeseredett emberbe. Ezt azonban a szállótulajdonos nem engedte meg.

Bothár kapitány most már Lázár István gróf és Kállay Ubul kérésére — felelősségük mellett — átadta nekik Ugron Zoltánt és kosiba ülve, elhajattak vele.

Hajnaldott már és ébredezett a főváros, amikor a két jó barát az öngyilkosjelölttel eltávozott az Elite-szállodából.

Az Angol királynőben.

Reggel hat óra volt, amikor Lázár István gróf és Kállay Ubul Ugron Zoltánnal hazatértek az Angol királynő szállodába. Itt felmentek vele a szobájába, átöltöztették, maguk is megmosakodtak, miközben egyre vigasztalták és a jövődőről beszélgettek vele. Ugron, úgy látszik, meg is vigasztalódott egy kissé.

A kis társaság nyolc óráig maradt együtt Ugron szobájában, majd átmentek a Hungária-szálloda éttermébe, ahol megreggeliztek.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— — —	857
Szerkesztőség (csak éjjel használható mel-lékállomás)	— — —	151
Kiadóhivatali és hirdetés osztály	— — —	151
Nyomda	— — —	151

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: A zseni, vigjáték. C) bérlet.
Vasárnap: Délután mérsékelt helyárral: Hercegkisasszony, operett. Este rendezes helyárral: A zseni, vigjáték. A) bérlet.

A zseni.

(Tragikomédia 3 felvonásban. Irtá: Nagy Endre. Bemutató előadás.)

A kitűnő konferenszié és szellemes krocki író Nagy Endre egy három felvonásos szindarabbal lépett a szindarab írók sorába. Szellemes konferensziéi után azt várnók Nagy Endrétől, hogy mint szindarab író is jelentős sikerrel debutál a színpadon és sok babérjához új értékes koszorút szerez. A ma bemutatott tragikomédia után azonban őszinte sajnálattal konstatáljuk, hogy a szellemes közör Nagy Endre mögött messze lemaradt a szindarab író Nagy Endre.

A zseni című tragikomédia, leszámítva az itt-ott felcsillanó szellemes mondásokat nagyon nagyon vérszegény kis darab, melynek egy három lábos tárcára való anyagát próbálta Nagy Endre három felvonásra kinyújtani, segítségül hívva a Bazilika előtt ácsorgó koldusokat, a kibérelt zsúr pincéket és verekedő újság fotográfusokat. Ezekre égető szüksége volt a szerzőnek, különben negyed óra alatt vége lenne az egész tragikomédiának. Pedig nem is olyan rossz ötleten indult el Nagy Endre. Egy zseniális zeneszerző mentora és menedzsirozója, az unokafivére kedves csibész ötletességgel mindig előtérbe tolakszik és minden sikert a maga részére biztosít. Sok ilyen a mások gyámeltalanságát kihasználó figura jár körül a világban, de ezekről mást nem tudunk mondani, minthogy szemtelen élelmességgel még az ideálokat is elhalásszák pártfogóik orra elől, hát ez olyan édes kevés, hogy ezért nem érdemes szindarabot írni.

Már pedig Nagy Endrének ennél több mesélni valója nincsen és ha Beregi Sándor nem adta volna olyan elragadó kedvességgel, bájos bonboniával a csibészkedő szélhámost, hát a legteljesebb unalom jegyében mult volna ki a darab. Beregi megszerezte Nagy Endrének azokat a tapsokat, melyek a szellemes írónak méltán kijutnak. A zseni azonban semmi sikert nem hozott különben kiváló szerzőjének.

Az előadás egészében elég jó volt. Beregi pompás alakítása mellett még Harmath Józsa, Várnay Jenő és Benkőné gondoskodtak arról, hogy a közönség valami szórakozást találjon. Dolly olyan szentimentális figurát csinált a zeneszerzőből, hogy minden szava könybe fulladt és szívetrázó zokogáshoz kitűnő partnert talált Vendrey Vilmában, aki ugylátszik rendezői utasításra versenyt jajveszékelt a szegény zsenivel.

A darabot Kulcsár rendezte és itt nem mulaszthatjuk el végre megemlíteni, hogy Kulcsár előszeretettel szerepeltet kisebb epizód szerepekben olyan hölgyeket, akik két szót sem tudnak rendezes elmondani és akik elegáns mondéneket rendezes már hetven év előtt divatját mult kosztümökben játszanak. Kopottabb nászmenetet még a kajászsószentpéteri csürben felállított színpadon sem szerepeltetnek, mint amilyent ma este bocsájtott ki a rendező a publikum elé. Ha nincs a kóristáknak frakkjuk, hát adjanak nekik. H. G.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap délután mérsékelt helyárral mellett Lehár Ferenc bájos muzsikájú operettje, a Hercegkisasszony van műsoron. Este harmadszor játsszák A zseni-t.

* Az aradi primadonna Berlin felé kacsint. Diósy Nusi, az aradi színház angyali stb. primadonnája Nagyváradon újból megnyilatkozott. Megdicsérte Nagyváradot, a kritikusokat, a színigazgatót. Hiszen ez csak természetes, mert ő okos primadonna. Megkérdezték bizalmas őszinteséggel, hogy mondja meg minden pöz nélkül, mi igaz a nagyváradi szerződéséből?

— Hát én jönnék. Isten bizony, de Erdélyi nem akar annyit fizetni.

— No és beszélt erről veled.

— Most nem, de szeretnék. Egyelőre ugyan nem aktuális a dolog, hiszen én még egy évig Aradhoz vagyok kötve s aztán... aztán ki tudja, mi lesz.

— Nos, mi lesz? Talán férjhez megy?

— Azt nem. De hívnak külföldre, Berlinbe. Tudja, ott a magyar lányok mind karriert csinálnak.

— Ej ha, talán Petrás Sárira gondol?

— És ha gondolok is? Tudja, itthon már nekem nincs terem. Egy igazi soubrett csak külföldön érvényesülhet s tudja, a magyar temperamentum érvényesül is. Egyelőre azonban ez csak terv, amelylyel még én sem vagyok tisztában. Tény az, hogy hívnak, de ha Váradra jöhetnek, nem mennék külföldre.

— No ne hizelegjen már annyira Váradnak, — jegyeztem meg én — talán nagyon megunta Aradot?

— Nem én, sőt igazán szeretek ott és engem is szeretnek, de tudja, Várad az más.

— Más?!

— Persze hogy más.

Kezdem megérteni a dolgot és nem akartam indiszkrét lenni.

A dolog tehát úgy áll, hogy igazuk van a rossz nyelveknek. Nusi szeretne visszajönni s mert nem jöhet, keserűségében el megy Berlinbe szerencsét próbálni.

Hogy Nusi elvágyszakozik Aradról, az első sorban a színigazgatót érdekli. Ahogy mi Szendreyt ismörjük, ő valószínűleg talál még a vidéken primadonnát. Így hát a nyilatkozatnak ez a része el van intézve. De abból az álomvilágból, amelybe Nusi beleringatta magát, hogy Berlinben jobban fog érvényesülni „a magyar temperamentum”, ridegen ki kell őt ragadnunk a saját érdekében. Ugyanis a valóság az, hogy Berlinben egyáltalán nem rajonganak a primadonnáért. Ott nem olyan gyorsan örülnek meg az emberek a szubrettnosolyoktól. Bájos Nusi, mégis csak okosabb lesz magának Aradon maradni, föltéve, ha — maradhat.

* Jótékonycélu előadás a színházban. Az Iskolatársnők április hatodikán, délután fél négy órakor a téli színházban tartják meg előadásukat. A jótékonycélu műkedvelői színelőadásnak végleges műsorát itt adjuk:

1. Prológ. Irta Csécsi Imre, elmondja Vertán Margit. 2. „A zsarnok bukása.” Vigjáték egy felvonásban, írta Dezső József. Személyek: Kézdí Ernő — Polgár Gy. Ödön dr. Ilon, neje — Knothy Imi. Berényiné, Ilon anyja — Aknay Kató. Nina, szakácsnő — Cseh Róza. 3. „Az egynapos asszony.” Vig magánjelenet, írta Vrabely Armand dr. Előadja Balla Irén. 4. „Álom.” tündérvígjáték, írta Darányiné Tausch Frida. Személyek: Fiala mama — Glück Ilona. Kis leánya — Prohászka Elvirka. Elárúsító — P. Tausch Elvira Kis árva — Schill Magdus. Mari szobaleány — Singer Vilma. Az „Álom” betétjei: 1. Beszélő és tornászó babák: Ách Olga és Szokolczay Márta. 2. Szavaló róza baba: Grein Berta. 3. Táncoló babák: Bebetánc, lejtő hat baba. 4. Zongorázó baba: Raff-Polka de la Keine. Luffer Mariska. 5. Táncoló babák: Tót tánc, lejtők: Morgenstern Rózsi és Steinberger Erzsé. 6. Ének baba: Dal a szalmakalapról, előadja Menczer Irén. 7. Táncoló baba: Hollandi facipótánc, bemutatja Steigenberger Lenke. 8. Szavaló baba. Józsvék ünnepén, írta Csécsi Imréné, előadja Papp Annus. 9. Táncoló babák. Gavott. Lejtők: Ách Margit, Bakonyi Ella, Frischmann Ilonka és Kohányi Zelma. 10. Hegedűlő baba: Godard: Bröncense, előadja

Dömötör Eszti. Zongorán kíséri Unger Mór tanár. 11. Táncoló baba: Cigánytánc, lejtő Dürr Augustza. 12. Táncoló baba. Hanna-tánc a Vig Özvegyből, lejtő Montag Ilonka. 13. Éneklő baba: Komáromy c. csalóánydal. Éneklő Gyöngyössy Böske. Zongorán kíséri Weichhardt Auróra tanárnő. 14. Magyar baba: magyar szóló, lejtő Vertán Margit. 15. Menyasszony baba koszoruleányaival: Vajda Jolán, Bihari Ilonka, Fränkel Berta, Lohmann Leona, Krón Médi, Singer Vilma és Sonn Irma. 16. Táncoló babák: Gyöngyvirág-tánc. Bemutatja tizenhat baba. 17. Iduna, szavaló baba Schill Magdus. 18. Tündérbaba: Szathmáry Berta. 19. Éneklő babák: A polgári leányiskola énekkarának ötven tagja. A rendezőség ezuton tudatja a közönséggel, hogy az előadásra szóló jegyek nagyrésze már elkelt s a megmaradt kevés számú jegyet Szathmáry Kálmánnál (Acsev. palota) lehet átvenni.

* A zseni másodsor. Holnap másodsor kerül színre. Nagy Endre vigjáték tulajdonsága. A Zseni, amelyet ma mutatott be a társulat.

* Egy test egy lélek Kóbor Tamás színműve, könyvalakban megjelent, ára 1 korona 50 fillér Aradon Ingusz I. és fia-cégnél kapható. Telefon sz. 517.

* Zilahiné Aradon. Az aradi publikum régi kedvence, Zilahi-Singhoff Vilma a jövő héten három estén át lesz vendége az aradi színháznak. A kiváló primadonna három legjobb szerepében, az Elvált asszony-ban, a Luxemburg grófjában és a Cigányszerelm-ben lép fel.

* Babuska Fall Leó legújabb operettje, ének- és zongora hangra Aradon Ingusz I. és fia-cégnél kaphatók. Telefon sz. 517.

* Az örvény. A kultura nem mindig áldás, sőt sokszor éppen a kultura valósággal veszedelem arra nézve, aki eredeténél fogva távol áll attól. Az Uránia színház új műsorán egy nagyszerű indiai drámát mutat be, mely nagyszerű kiállításával annyira elragadta a londoni publikumot, hogy több százszor adták elő egymásután az Alnambraban. Egy indiai ifjuról van szó, aki szerelmes lesz egy amerikai leányba, és hogy szíve hölgységét elnyerhesse, komoly studiumokba fog és a mérnöki diplomát is megszerzi. Mikor már azt hiszi, hogy céljához érkezett, megtudja, hogy csak fantomokat hajszolt, a leány mást szeret és még csak reménye sem lehet arra, hogy a leány az övé lehessen. Mélységes fájdalommal szívében ott hagyja a várost és elvonul övéi közé, akiknek keresetlen környezetében keres feledést. Hiába minden, a feledés nem következik be, és mikor a bánat egészen hatalmába ejti, megborult lélekkel felkeresi azt a helyet, ahol valamikor a leányt mentette ki egy gyilkos örvényből, és öngyilkossá lesz. Nagyszerű jelenetekben gazdag kép ez, mely mély hatást fog gyakorolni az aradi publikumra is. 175

* Bucus örökre. Megrázó élettragédiát mutat be az Apolló-színház szombati műsorán. Egy egyetemi professzor bájos leányát megkéri egy fiatal gyakorló orvos. Az esküvő előtt áll a fiatal pár, amikor a vőlegény megtudja, hogy a leánynak szeretője van. Levelet talál a menyasszonyánál, amelyben a szeretője magához hívja. Ebből azt is megtudja, hogy a leány szeretője néki barátja. A fiatal orvos lemond a leányról, aki szüleitől később megszökik s elmegy a szeretőjéhez. Ez azonban hamarosan ráun a leányra s elhagyja. A szerencsétlen teremtés amikor látja, hogy nem térítheti vissza szerelmest magához, a züllés útjára tér. Teljesen lerongyolódva, éhesen kerül egy alkalommal a volt vőlegénye elé, aki ekkor egy kórháznak az orvosa. A volt vőlegény megsiratja az elzüllött leányt s pénzt ad neki. A leány, amikor elválik tőle, megcsókolja a kezét. Nehány nap múlva egy leány holttestét hozzák be a kórházba boncolás miatt s a fiatal orvos megrémülve látja, hogy a volt menyasszonya fekszik előtte holtan a boncoló asztalon. Amikor nem látják a kollégái, odalopózik a hullához, megcsókolja az arcát: bucsut vesz a leánytól örökre. A műsor többi száma méltán sorakozik ehhez a gyönyörű drámához. 177

A hadnagy és tanítónő szerelmi regénye.

— Katonai vizsgálat a főnlaki község-házán. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad március 31.

Az Aradi Közlöny március első napjaiban részletesen beszámolt arról az izgalmas szerelmi regényről, amely Rác Rózsika, a közeli Főnlak községbeli szép tanítókisasszony és Surányi Béla 38. gyalogezredbeli hadnagy között szövődött, de amelynek szomorú végét két ifju teremés könyzápora és egy fiatal katonatiszt karrierjének gyors elmúlása jelöli meg.

Amint megírtuk, Surányi Béla hadnagy, aki a budapesti 38. gyalogezrednél szolgált és akinek Temesvárott köztiszteletben álló ősz szülei vannak, váratlanul megjelent a temesmegyei kis Főnlak községben és agyonakarta lóni régi ideálját, Rác Rózsika tanítókisasszonyt. Miután a megrémült fiatal hölgy kimenekült a lakásból, a katonatiszt az összes butorokat összevagdalta és a ház előtt összeeseregő falubelieket, meg a csendőröket lelövés-sel fenyegette. A vagdalkozó fiatal tisztet aztán a csendőrök lefegyverezték és átadták az aradi katonai hatóságnak.

Azóta a szerencsétlen hadnagy egy budapesti katonai kórházban mint súlyos idegbeteg várja az ellene megindított vizsgálat kimenetét. A vizsgálatnak ugylátszik gyors lefolyása lesz. Tegnap már kihallgatta a katonai hatóság Rác Rózsikát is és a kinos botrány több szemtanuját.

A kihallgatás szokatlan körülmények között történt meg. Lejött Budapestről egy hadbírószázados, a 38. gyalogezred egy hadnagya, akikhez Aradon csatlakozott Fiala Szaniszló aradi hadbírószázados; ez a katonai bizottság átment Főnlakra és ott a községháza egyik szobájában helyezkedtek el. Maguk elé idézték Rác Rózsikát, aki a kiállott izgalmaktól még mindig gyöngékedik. A tanítókisasszony nagy bőbeszédűséggel elmondott mindent, ami Surányi hadnagy és ő között történt. A kihallgatás előbb magyar, majd később német nyelven folyt le és végül a feszület előtt le kellett tenni az esküt a kisasszonynak arra, hogy igazat mondott.

Vallomásának főbb részei ezek:

Elmondta Rác Rózsika, hogy Surányi Béla távoli rokona és évek óta a legjobb viszony volt közöttük. Az ideális viszony hat évvel ezelőtt vette kezdetét, amikor tudniillik a gyermekkor határát átlépték. Csaknem minden évben lement Főnlakra a hadnagy Rác Rózsikához, aki az anyjával együtt szívesen fogadta őt.

— Mindig hozott nekem apróbb ajándékokat — mondta a kisasszony. Azt hiszem, többet, mint 350—400 koronát nem költött rám. Az nem igaz, hogy a butoraimat is ő vette. Azokat én a keresményemből vásároltam.

— Volt-e szó önök között arról, hogy a hadnagy feleségül fogja venni? — kérdezte az egyik hadbíró.

— Nem, erről határozott formában nem beszélünk. Csak néha néha szomorúan panaszkodott, hogy milyen baj az, hogy ő nem tud kauciót előteremteni akkorra, ha meg akar nőszülni.

— És hogyan szakadt meg önök között az összeköttetés?

— Azt igazán nem tudnám megmondani. Egyszerre nem kaptam választ a leveleimre. Akkor aztán én sem írtam többet. Ez az elhidegülés nyolc hónapig tartott. Akkor egy rokonomhoz elmentem látogatába Besztercére. Ott megismerkedtem Dénes Szilárd pénzügy-

igazgatósági hivatalnokkal, aki megkérte kezemet. Meg is tartottuk az eljegyzést és én eljegyzési lapot küldtem Surányinak. Azt gondoltam, hogy régi szerelmünk jogot ad erre nekem; azt reméltem, hogy örülni fog az én szerencsémnek. Azonban nem így történt. Haragos levelet írt nekem, amelyben hűtlenséggel vádol és azt követelte, hogy küldjem neki vissza az általam vett ajándékokat. Én ezt a levelet tűzbe dobtam és nem válaszoltam rá. Március hetedikén Aradra jött a hadnagy és onnét azt telefonálta, hogy átjön hozzám. Át is jött. Én azonban félttem tőle és a lakásunk belső szobájában elbujtam. Az anyám fogadta a hadnagyot. Arra a kérdésre, hogy hol vagyok, azt felelte, hogy elmentem hazulról. „Az nem lehet — kiáltozta a hadnagy dühösen — itthon kell lenni, láttam az előbb az ablakon keresztül. Megkeresem és leszámolok veled!” Ezzel kutatni kezdett a lakásban, és engem meg is talált. Én gyorsan megakartam magyarázni neki a helyzetet; magyaráztam, hogy ő nem vehet el, mert nincs kaució, s hogy ne állja útját a boldogulásomnak. De ő rám rontott és szidalmazott, aztán a kardjához kapott. Én erre az anyám segítségével kimenekültem a lakásból és átszaladtam Babescu Mózes román lelkész lakásába, ahol menedéket találtam. A hadnagy otthon összezuzta a butoraimat és kilövéldözött az ablakon, mignem a rendőrök elfogták. Rám nézve nagyon kellemetlen ez az eset, mert besztercei vőlegényem most már felbontotta az eljegyzést.

A katonai bizottság aztán kihallgatta a tanítónő anyját és a román papot, akik nem tettek fontosabb vallomást.

Meglopott primadonna.

— Aranycigaretta tárca — bárói címerrel. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 31.

Ugy szép az élet, ha zajlik. A primadonna élete meg csak akkor, ha nagyon zajlik. Minden hangos körülöttük és általuk. Ha fellépnek, ha nem lépnek fel, zaj előttük és zaj mögöttük. A reklám, a dob, sip és pergetyü zenéje harsogja, hirdeti a primadonna létét és nem létét. Ha van siker az is hangos, ha nincs siker akkor is van lárma, mert ez az éltető eleme, az okszigénje a primadonnának.

Már kétségbe voltunk esve a miatt, hogy az aradi színház vendégművészuője, Zsigmondi Anna, az automobilja zaján egyéb lármat nem keltett régi sikereinek színhelyén. A kritikusok ugyan kivétel nélkül beszámoltak a primadonna fényes ruháiról, vagyont érő ékszereiről, szóval minden „kellék” együtt volt ahhoz, hogy eme nagy földi jókkal kistafirozott művésznő egy váratlan perben elájuljon az öltözőjében azzal a kiáltással:

— Ellopták az ötvézezer koronás butonomat!

Zsigmondi Anna komoly művészi sikerekre aspirált Aradon és mi már megnyugvással vettük tudomásul, hogy a tolvaj urak is tudják, hogy ilyen fajta trükkökkel Zsigmondi nem dolgozik. Az idők az emberek változnak, a primadonnának elég, ha a színházi referens vesz tudomást ékszer nagy raktáráról.

Azonban minden teoria szürke, de zöld az élet gyönyörű fája. A vér nem válik vízzé és így tovább sötébbi. Mert hát az élet úgy szép, ha zajlik és a primadonna nem távozik el egy városból anélkül, hogy a tolvaj urak meg ne tennék neki azt a csekély szívességet, hogy meglopják.

Zsigmondi Annát is meglopták. Ma reggel automobilon robogott Szendrei Mihály igazgató társaságában a rendőrségre és panaszt tett ismeretlen tettes ellen.

— A színházban ellopták — mondotta — drága kővel kirakott, bárói címerrel díszített, nyolcszáz koronát érő arany cigaretta tárca-mat. Kerítsék elő, mert az életem nem olyan becses, mint ez a tárca, melyhez annyi édes emlék fűz. Boldogtalan, szerencsétlen vagyok, ha a tárca nem kerül elő.

Szcepkovszky Teofil ügyeletes rendőrhadnagy minden ékesszólását elővette, hogy megvizsgálja a mélyen sujtott primadonnát. De kárba veszett minden szó, mert azzal nem lehetett megállítani a könyvek árját.

Szcepkovszky csöngetett a detektív osztály-nak. Bejött Valenta József soros ügyeletes detektív.

— A művésznő szíveskedjék a detektívnek pontos leírást adni a keresett tárgyról — szólt a rendőrtiszt.

— Arany cigaretta tárca, egy bárói családi címerrel...

— Két gyémánt kővel és X. J. monogram-mal — folytatta a jelenlevők legnagyobb meglepetésére Valenta — és amelyet tegnap délután kilencven koronáért zálogosítottak el az Aradi Ipar és Népbank zálogházában. Egy óra múlva itt lesz.

Zsigmondi a legtermészetesebb hangján felsikoltott és a detektív nyakába ugrott.

Zsigmondi Anna és Valenta József nyomban autóra kaptak és egy pillanat múlva a Népbank zálogüzletében termettek. Ott csakhamar megtalálták a tegnap délután elzálogosított arany sze-lencét.

— Ehhez most már elő kell keríteni a zálogcédulát és azt a zsebet, mely annak a tolvaj-nak a kabátjában van, aki ezt a tárcát ellopta.

Most jön az a hatásos alcim, mely az amerikai detektív regényekben így fest: *Nyomozás automobilon.*

A zálogházban kapott személyleírás után tiszta dolog volt, hogy nem a színháznál lopták el a tárcát. Ellenben veszedelmesen illett a leírás minden adata a Fehér Kereszt étterem egyik pincé-rére.

Automobilon néhány perc múlva primadonna és detektív elszánguldtak a gyanúsított pincér lakására, ahol Zsigmondi felismerte Herter József 22 éves pincért, azt, aki tegnapelőtt este a vacso-ránál kiszolgált.

Az álmaiból ébresztett fiu nem is tagadta a dolgot. Előadta a zálogcédulát és átadta a kilencven koronát is, amennyit a zálogintézetben a tár-cáért kapott.

Most már hárman ültek autóra. A zálogházban kiváltották a tárcát és a rendőrségre pedig el-vítették a tolvajt.

Szcepkovszky átnyújtotta a művésznőnek „éle-ténél is becsesebb emléket”, aki nem győzte eléggé dicsérni az aradi rendőrség amerikai sziszté-máját és boldogan robogott vissza a szállodába.

A tolvaj pincérnek már nem kedvezett annyira a szerencse. Megmotozták és a mellény zsebében egy revolvergolyót is találtak.

— Barátom — kiáltott fel örömmel Valenta — hisz maga még egy revolvért is lopott, még pedig február 25-ikén egy bál alkalmával Mont-tag István télikabátjából. Azóta keresem én magát.

Ennyi pontos adat hallatára mit tehetett mást a leleplezett tolvaj, minthogy bevallotta a re-volverlopást is.

— Hol a fegyver?

— Tegnap adtam zálogul — a barátnőmnek. Nem bíztam bennem, pénzom nem volt, elvette a revolveremet.

Fél óra múlva a barátnő is a rendőrségen volt. Elhozta a revolvért is és letette a rendőrség asz-talára. Minthogy nem tudta, mi módon került a barátjához a revolver, elbocsátották.

HIREK.

— Időjárás. E hó 31-én: Bayhe, elvétre esapadék.

— A német trónörökös Bécsben. Budapestről jelentik: A német trónörökös-pár bécsi programja a következő: A külön udvari vonat április 9-én, vasárnap délután négy óra husz perckor érkezik Bécsbe. A pályaudvaron ő Felsőége, valamint a Bécsben időző főhercegek és főhercegnők fogadják a trónörökös-párt. A német trónörökös és neje a Hofburgban szálltak meg, ahol este hét órakor családi ebéd lesz, a melyet fényes estély követ. Másnap délben Ferenc Ferdinánd trónörökös és neje adnak villásreggelit a Belvedereben. Este Schönbrunnban udvari ebéd, amely után a trónörökös-pár tovább utazik Berlinbe.

— Perczel Dezső temetése. Budapestről jelentik: Perczel Dezsőné beszentelése ma délután négy órakor ment végbe óriási részvét mellett. A gyászoló közönség soraiban megjelentek Khuen gróf miniszterelnök, Lukács és Hieronymi miniszterek, Csóky Albin gróf, Berzeviczy Albert és a munkapártnak majdnem valamennyi tagja. A beszentelést Krizsán Mihály józsefvárosi apátplébános végezte. A szertartás után a koporsót hallovas gyászhintón a keleti pályaudvarra vitték, ahonnan Burghádra szállították. Burghádon holnap délelőtt lesz a temetés. Ófelsége a következő táviratban fejezte ki részvétét:

Ő császári és királyi felsége mély sajnálattal értesülvén excellenciád nejeinek elhunytáról, excellenciádnak benső részvétét méltóztatik kifejezni. Legfőbb parancsra Daruváry.

— Woračka Tivadar — dandárparancsnok. A katonai Rendeleti Közlöny ma megjelent száma azt jelenti, hogy a király lovag Woračka Tivadar ezredest, az aradi 12. nuszár-ezred parancsnokát, a nagyszabeni 12 lovasdandár parancsnokává nevezte ki. Az előkelő aradi társadalomban is népszerű parancsnok majdnem öt évig állott a huszárezred élén, amelynek szelleme és kiképzése miatt többször részesült királyi kitüntetésben. Woračka ezredes utódját még nem nevezte ki a király. Woračka ezredes Nagyszabeben fog állomásozni és novemberben lép elő vezérőrnagygyá.

— Az első Dreadnought — Viribus Unitis. Bécsből jelentik: A király elrendelte, hogy az első elkészített huszezer tonnás Dreadnought a Viribus Unitis nevet kapja. A hajó ünnepélyes vízrebocsátása június 24-én lesz. Egyéb-ként a hadügyminisztérium tengeri ügyosztálya tegnap írta alá a Ganz-Danubius gyárral a szerződést, mely szerint a tengerészeti kormány egy Dreadnoughtot, két páncélost és hat torpedót rendel meg. A megrendelés összege hatvan-hetven millió korona.

— Díjnokok a király előtt. Budapestről jelentik: Az állami díjnokok országos szövetsége nyomtatott felhívásban szólítja fel az ország összes díjnokait, hogy rendezzenek gyűjtést maguk között a helyzetük javítását célozó mozgalom eredményessé tételére. A díjnokok április negyedikén monstre-küldöttség útján benyújtják kérvényüket és az általuk kidolgozott törvénytervezetet a képviselőházban. Ez a küldöttség holnapután külön vonaton Bécsbe utazik a király elé audienciára.

— Meghívás. Az általános, egyenlő és titkos választójog aradi fiókjának szervező-bizottsága április hó 1-én (szombaton) este hat órakor a Központi kávéház külön helyiségében ülést tart, melyre a bizottság tagjait tisztelettel meghívom: Múlek Lajos dr. elnök.

— Változások a lovassági parancsnokságnál. A király kinevezte Lauterbach Kirchnbach Károly báró altábornagyot, a temesvári lovashadosztály parancsnokát a cs. és kir. Landwehrlovasság felügyelőjévé. Ehrenbergi Gayer Adolf báró vezérőrnagyot, a 12. lovasdandár parancsnokát a temesvári lovashadosztály parancsnokává.

— Képviselőválasztás Ausztriában. Bécsből jelentik: Eddigi diszpozíciók szerint a képviselőválasztások június nyolcadikán lesznek.

— Sulkovszky hercegnő völegénye. Ma fordulat történt Schmettow Bernát német birodalmi gróf ügyében, amelyről már cikket közöltünk. A belügyminiszterhez ugyanis ma érkezett meg Szögyén-Marich László berlini nagykövetség értesítése, amely szerint Schmettow kifogástalan uriember. A minisztériumból leküldik az iratokat az aradi árvaszékhez s ez első fokon dönt afelett, hogy megadja-e Sulkovszky Ida hercegnőnek a házassági engedelmet. A hercegnő most édesanyjával és völegényével együtt az idősebb gróf pommerzigi birtokán várja be a döntést.

— Schlichting alezredes gyilkosa. Konstantinápolyból jelentik: Schlichting alezredes gyilkosát holnap fogják kivégezni. Berlini távirat szerint Schlichting alezredes özvegye ma táviratilag fordult a szultánhoz és kegyelmet kért férje gyilkosa részére. Hogy lesz-e fogantatja, nem tudni.

— Háboruszkodás a kikapós lelkes miatt. Eperjesről jelentik: Jernye sármegyei községben híre ment, hogy Csupák Rezső harmincöt éves róm. kat. lelkes egy ottani menyecskével a templomban enyelgett. Az eset miatt a falu két pártra oszlott. Véres verekedések napirenden voltak. Fodorcsik János gazdát, aki a papot védelmébe vette, félholtra verték. Eperjesről egy főhadnagy vezetésével tíz csendőr jött a községbe, akik a rendet helyreállították és tizenegy embert letartóztattak. Hír szerint a kassai püspök felfüggeszti állásától a botrányt okozó papot.

— Az Opera igazgató válsága. Bécsből jelentik: A magyar kultuszminisztérium érintkezésbe lépett Löwe Ferdinánddal, a Wiener Konzert-Verein dirigensével az irányban, hogy vegye át a budapesti Opera vezetését. A tárgyalás azonban nem vezetett eredményre.

— Tüntetés az első egyetemi tanár ellen. Athénből jelentik: Az egyetemen tegnap tartotta első előadását Panadiottatu kisasszony, az egyetem első női magántanára. Az előadáson megjelent a miniszterelnök, a kultuszminiszter és sok más előkelő érdeklődő. Alig, hogy a kisasszony megkezdte az előadást, óriási botrány tört ki. A hallgatók egy része ezeket kiáltotta a tanár felé:

Menjen le az emelvényről! Miért nem megy konyhába főzni. A hallgatók más része tiltakozott a botrányozás ellen. Nagy verekedés támadt, amelynek a rendőrség vetett véget; a botrány okozóit eltávolították. A kisasszony a botrány alatt nyugodtan viselkedett, s amikor a láрма lecsillapodott megtartotta előadását.

— A Messenger-boy iroda mától kezdve a Szabadság-tér 17. számú házban (Dr. Schwarz Jenő-féle ház) áll a közönség rendelkezésére. A vállalat a közönség nagyobb kényelmére úgy rendezte be az irodát, hogy ott mindenki azonnal elvégezheti levelezését és a boy nyomban rendelkezésére áll. A kitűnően vezetett vállalat irodája reggel 7 órától este 10 óráig áll nyitva a közönség számára, telefonon pedig már korábban és egész este fél tizenegyre hívhatók a boyok. Telefon szám a régi 816.

— „Házlerombolás miatt az üzlet feloszlik” hirdetmény — nem kihágás. Lépten-nyomon olvasható egyes üzletek kirakatában, hogy „házlerombolás miatt az üzlet feloszlik.” Ez a hirdetés azt a benyomást akarja kelteni, hogy ott ennek következtében olcsón lehet vásárolni. Sok esetben ez igaz is, sokban nem. Egy konkrét esetben az elsőfoku iparhatóság emiatt megis büntette a kereskedőt. Az ügy felebbezés folytán a kereskedelemügyi miniszterhez került, aki elvi határozatként kimondotta, hogy az olyan tartalmu hirdetmények alkalmazása, mely szerint: „házlerombolás miatt az üzlet itt teljesen feloszlik és áthelyeztetik” magában véve s egyéb hangzatos felhívások nélkül, még nem állapítja meg a támege és gyors vásárlásra ingerlés kihágásának tényálladékát. Fenti álláspont érvényesítése képen az elítélt kereskedő az ipartörvény 51. szakaszába ütköző kihágás vádjá és következményeinek terhe alól felmentetett, illetve a vonatkozó elsőfoku, vádiottat marasztaló ítéletek megváltoztattak.

— Meghívó. Az Aradi Vendéglősök és Kávások Ipartársulata április hó 1-én délután fél 3 órakor a „Fehér Kereszt”-szállodában fontos értekezletet tart, amelyre a tagokat tisztelettel meghívja az elnökség.

— Kolerá Esztergomban. Esztergomból jelentik: Március 29-én délben riadalom támadt Lábatlanban a vasuti pályán. Csurgai János negyvenesztendő, ebedi illetőségű vasuti pályamunkás hirtelen összeesett. Csurgai megbetegedése olyan gyanus volt, hogy az esetről értesítették Huszár Gyula dr. járásorvost, Seyler Emil dr. vármegyei főorvost, továbbá Pisuth Kálmán esztergomi főszolgabíró. Az orvosi bizottság még aznap kiszállt Esztergomból a helyszínére és megállapították, hogy Csurgai János koleragyanus körülmények között betegedett meg. A beteg, vallomása szerint, Dunavizet ivott. Az orvosok Csurgai váladékát felküldötték az állami bakteriológiai intézetnek, megvizsgálás végett. Pisuth Kálmán esztergomi főszolgabíró kiszállt Lábatlanban és a beteget elkülönítette, a pályatesten vele együtt dolgozó munkásokat csendőri őrizet alá vette. Lábatlan község közvetlen a Duna mellett fekszik. Tíz perenyire Nyergesujfalutól, ahol az őszszel súlyos kolerás esetek fordultak elő és egy órányira Esztergomtól. Félhivatalosan jelentik: Lábatlan községből távirati jelentés érkezett a belügyminisztériumba, hogy ott koleragyanus megbetegedés történt. A minisztériumból azonnal egy egészségügyi felügyelőt küldtek ki a szükséges óvintézkedések megtételére. A távirati jelentés szerint az ottani közigazgatási és közegészségügyi hatóságok rögtön a leghatékonyabb körü intézkedéseket fogantatosították. A gyanus beteg ürülékét felküldték Budapestre a bakteriológiai intézetnek megvizsgálás végett.

— Az új helységnek feltüntetésével gyönyörű Magyarország fal térképe hagyta el a sajtót. A térkép ára 2 korona, vászonra vonva 5 korona, lécekkal 6 korona. Aradon Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében kapható 1400

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Welsznl. 101

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Magyarországi munkások rokkant és nyugdíj egyesületének aradi fiókja f. év április 1-én szombaton este 8 órakor a „Kánya”-féle városi sörcsarnokban rendez ülést tart, melyre a választmány tagjait ezennel tisztelettel meghívja az elnökség.

105—1911. végreh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági kiküldött az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a budapesti IV. ker. kir. járásbírósnak 1911. évi Sp. II. 83/8. számú végzése következtében Dr. Lichtenstein Adolf ügyvéd által képviselt Grof Testvérek cég javára 16 kor. 80 fill. s jár. erejéig 1911. évi március hó 4-én fogantatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 700 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: egy bolti berendezés nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a pécskai kir. járásbírósnak 1911. évi V. 61/2. számú végzése folytán 16 kor. 80 f. tőkekövetelés és eddig összesen 15 kor. 40 fillérben bírólágg már megállapított költségek erejéig, Opécskán végrehajtást szenvedő lakásán leendő megtartására 1911. évi április hó 7-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megiegyezéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Pécska, 1911. évi március hó 25. napján.

Szabó Imre.

kir. bír. kiküldött.

1396

5728—1911. kh. sz.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter ur 9681/VII. D. 1911. sz. körendeletével a faszesznek (Methyl alkohol) italok, gyógyszerek és illatszerek készítésénél azokhoz való keverését s ily italoknak, gyógyszereknek, illatszereknek stb. forgalomba hozatalát tiltotta, miután újabb vizsgál-

tok megállapították, hogy a faszesz izgató, kábító, sőt halálosan mérgező hatása. A ki ezen rendelet ellen vét és cselekménye vétéséget vagy büntetést nem képez az 1879 évi XL. t.-cz. 1. §-a értelmében kihágást követ el és 15 napig terjedő elzárással és 200 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetettetik.

Arad, 1911. évi március hó 27.
Sarlott Domokos
főkapitány.

Nagymennyiségű
maculatura
Jutányos áron
eladó.

Vásároljon köhögés

rekedtség, ktaarus, elnyálkásodás, erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögés ellen kizárólag a jóízű

Kaiser-féle Mell karamella

(a három lenyövel) cukorkát. — 5900 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosoktól és magánorvosoktól a biztos hatásról.

Csomagja: 20 és 40 fillér, doboza 60 fillér. 639

Kapható: Guterl Földes Kelemen, Bajcsy Árpád, Rozsnyay Mátyas, Brenner Pál, Vojtek Kálmán és King Lajos gyógyszerárakban Arad, Zembory János gyógyszerárakban a Széchenyi utcában Új-Szt. Anna, Adler gyógyszerárakban, M. Pécskán, Ors Rezső, Pankóta, Teffert Károly gyógyszerárakban Elek, Krausz Elemér gyógyszerárakban Glogovác, — Zeigmondovics Géza Irls gyógyszerárakban Lippa, Vojtek és Welax drogerárakban Arad, Rekaszi János gyógyszerárakban Ó-Pécska és Székely Zoltán gyógyszerárakban Csornán.

!!Hirnévre!!

szarok szert tenni az Olcsóság terén! Ezt csakis úgy érhetem el, ha jó és szép árut olcsón adok. — Elvem eddig is az volt, hogy a legjobbat, a legjavából, kevés pénzért adjak, amiről már számszeresen meggyőződést szereztek.

Áruimra még eddig panasz nem volt! Tehát

száját érdekében nézze meg azt a hatalmas választékot

cipő, kalap és uri divat

cikkeket, melyek a tavaszi Saisonnak már most megérkeztek.

Kérem, ügyeljen a cégre!

KORÁNYI JENŐ Szabadság-tér 3. szám.

(A volt Winternitz-féle helyiség.)

Nagy cipőjavító-műhely a vevőközönség rendelkezésére áll. Mérték utáni rendelések 24 óra alatt eszközöltetnek

Kérem kirakataim megtekintését.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Tavaszi és nyári

új szövetek, mosó delain, pompás mintákban; óriási választék. Kérjük a n. é. közönséget, különösen a vidékről érkezőket, még mielőtt bevásárlásait eszközölné, kirakataink megtekintését. Kivételes olcsó árak kijegyezve oly c kkekről, melyek csak nálunk szerezhetők be.

Verseny-árak.

Selyem tafitt Joupon minden színben, darabja K 11.60
Moire Joupon darabja K 8.50
„Herweth“ füző legujabb facon darabja K 7.00
Férfi és női zsebkendők partie vétel folytán olcsó áron.

☛ Szőnyegek maradékokban.

Ia. Pelüch Axminster szőnyeg nagy és kisebb, csekély szövés-hibákkal — rendkívül olcsó áron.

☛ Kelengyeárak — kész raktár, női ingek, corsetták, himzett kész ággyarnitúrák. ☛

Rosenblüh H. és Társa

Arad, Forray-utca sarok.

Autobusz és lovasutó megálló.

Verseny-árak.

481
Ösmert jó minőségű alsó lepedők, még mindig a régi árhoz, darabja K 2.80
Női ingek, jó anyag, dus kézi-himzéssel, darabonként K 3.30 utolérhetetlen olcsó ár.
Maradék vásznak 56, 64 és 66 fill.
Maradék chiffon 56, 66 és 70 fill.
Ia. cérvászon maradékokban K 1.45, 1.50 és 1.60.
A rendes forgalmi árhoz 30 százalékos megtakarítás.

Jaj de fáj!!

a fejem a sok

kiadástól!

Net hallani mindenkitől!! Azonban ha

Korányinál

a Szabadság-téren

vásártól

cipőt, kalapot és ■■■■

■■■■ uri divatcikkeket sokat megtakarít,

mert majdnem

■■ félárban ■■■■

szerezheti be nála szükségletét.

877

Elegáns, finom, szép és jó árut csak Korányi tud olcsón adni.

Győződjék meg!

Alkalmi vételek és eladások ékszer- és ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész Weitzer János-utca, Minerita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereértnek TELEFON 438. TELEFON 488.

Homok, építkezési célokra

beton kavics

bármily mennyiségben állandóan

kapható.

Pollák Sándor, gőztéglagyár Mikalaka.

Telefon 55-515. 976

Új kelmefestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmosó intézet Aradon. ::

Értesítés. Van szerencsém Aradváros és vidéke n. é. közönségének szives tudomására adni, hogy Aradon, József főherceg-ut 9. szám és Wesselényi-utca 35. szám alatt egy, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

kelmefestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmosó intézetet

létesítettem. Az ezen pályán ugy a fővárosban, mint az ország nagyobb városalban szerzett tapasztalataim által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy minden e szakmába vágó legkényesebb igényű munkákat is a legpontosabban elvégzem. Amidőn még biztosítom nagybecsű pártfogóimat a figyelmes kiszolgálásról és olcsó árakról, kérem szives támogatásukat. — Kész szolgálattal **Zsunkán Jenő.**

— Vidéki megrendelések azonnal és pontosan elvégeztek nek. —

Városi és megyei telefon 826. sz.

Új cipőüzlet

folyó évi április hó 1-én nyílik meg.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy 23 év óta feanálló cipészüzletemet megnagyobbítottam és ahhoz

1317

férfi-, női-, és gyermekcipő

kész áruraktárt rendeztem be,

melyben a vásárló közönségnek szép, jó és olcsó áron nagy választékban, a legfinomabb kivitelben állnak rendelkezésre. — — — Szives pártfogásért esedez

KLEIN JÓZSEF

ARAD,
Petőfi-utca sarkán.

Egyben a helybeli, ugy a vidéki cipésmester urak tudomására hozom, hogy a mai kor igényeinek megfelelő „felsőrész” műhelyt is rendeztem be és ugy ezek elkészítését, mint mindennemű tűzéseket legszebb kiállításban és legolcsóbb ár szerint elfogadok.

1317

Aradi Első Takarékpénztár.

Részvényaláírási felhívás.

Az „Aradi Első Takarékpénztár“ 1911. évi március hó 26-án tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy részvénytőkéje 3400 darab 1911. január hó 1-től fogva osztalékra jogosult 1000 K névértékű új részvény kibocsátása által 3.400.000 koronáról 6.800.000 koronára felemeltessék és hogy ezen új részvények a jelenlegi részvénybirtokosoknak átvételre felajánlássék.

Ezen határozat alapján a részvénybirtokosoknak a fent említett 3400 darab részvényt következő feltételek mellett átvételre felajánljuk:

1. A kibocsátandó 3400 darab részvényre a részvényesek tarthatnak igényt, még pedig olyképen, hogy minden lebélyegzés végett bemutatandó régi részvény alapján egy új részvényre gyakorolható az elővételi jog.

2. A részvények, melyek alapján az elővételi jog gyakoroltatik, az intézetnél bemutatandók és azon körülmény, hogy az illető részvény alapján az elővételi jog érvényesített, a részvény lebélyegzése által (Elővételi jog gyakorolva 1911.) állapittatik meg.

3. Az elővételi jog 1911. évi március hó 27-től kezdve 1911. évi április hó 10-ig bezárólag érvényesítendő. Azon részvényes, aki elővételi jogát ezen határidő alatt és az említett módon nem gyakorolja, elveszti e jogot.

4. Az átvételi árfolyam részvényenkint 1200 koronában állapittatik meg.

5. A befizetések a következő határidőkben teljesítendőek:

1911. évi április hó 10-ig az elővételi jog gyakorlása alkalmával 600 korona és 5 korona fokozatos bélyegilleték,

1911. évi május hó 10-ig 600 korona

és ezen összegeknek 1911. évi január hó 1-től járó 6% kamatai.

A befizetések a kitűzött határidők előtt is teljesíthetők, ellenben minden, az esedékesség napján nem teljesített befizetés után 6% késedelmi kamat fizetendő.

6. Az egyes befizetések ideiglenes elismervényen igazoltatnak. Azon ideiglenes elismervények számai, melyekre az összes befizetések 1911. évi május hó 15-ig nem teljesítettek, egyik helybeli lapban közzétételnek. — 1911. évi május hó 31-én túl a késedelmes fizető elveszti az elővételi és előjegyzési jog gyakorlásával szerzett jogait és a már teljesített befizetések iránti igényeit, ez utóbbiak a külön tartalékalap javára fordítatnak s az igazgatóság jogosított az ezeknek megfelelő részvényeket szabad kézből értékesíteni.

Épügy jogosított az igazgatóság azon részvényeket is szabad kézből értékesíteni, melyekre az elővételi jog nem gyakoroltatott. A befolyandó többletösszeg a külön tartalékalap javára fordítandó.

7. Valamennyi részlet, valamint a kamatok és fokozatos bélyegilleték lefizetése után az ideiglenes elismervények az igazgatóság által megállapítandó időben új részvényekkel cseréltetnek fel.

8. Az új részvények birtokosai 1911. évi január hó 1-től kezdve az üzleteredményben, valamint a részvényeseket megillető összes jogokban a régi részvényesekkel egyenlően részt vesznek.

Arad, 1911. évi március hó 27-én

**Az „Aradi Első Takarékpénztár”
Igazgatósága.**